

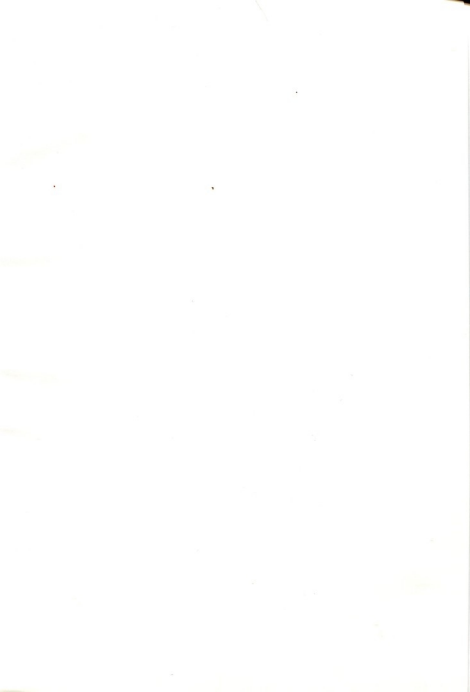
Jubileumuitgave van de Oranjevereniging Ermelo

100 JAAR ORANJE VERENIGING ERMELO

't Is Oranje, 't blijft Oranje, ook in Ermelo

100 JAAR ORANJEVERENIGING ERMELO

100 JAAR
ORANJEVERENIGING
ERMELO

1898 - 1998

1998
Jubileumuitgave Oranjevereniging Ermelo
Postbus 3021
3850 CA Ermelo

Ontwerp & DTP: Faber grafische vormgeving, Ermelo

Druk: Drukkerij Bolhuis, Ermelo

Hoofdsponsor: **BLOKKER**

Omslag: Pentekening van G. de Heerd, Molen te Ermelo (1948). Collectie Mevr. H. de Vries-Looijenga.
Schilderij van de Stationsstraat met rechts de hulpsecretarie (±1900). Collectie R. Makaske.

Getracht is de geschiedenis juist weer te geven.

Toch kan het zijn dat wij onbedoeld onze bronnen verkeerd hebben geïnterpreteerd.

Uit deze uitgave mag naar hartelust worden overgenomen, mits daarbij de 'Oranjevereniging Ermelo' wordt vermeld.

Een Eeuw Oranjevieringen in Ermelo

Dat een vereniging haar honderd jarig bestaan kan vieren, is zo bijzonder dat dit niet ongemerkt voorbij mag gaan. Het is een reden om te vieren, om vooruit te blikken en om terug te zien. Dit laatste doet het bestuur van de Oranjevereniging Ermelo met de uitgave van dit jubileumboek '100 jaar Oranjevereniging Ermelo'.

Dit feest kan gevierd worden dankzij veel bestuursleden, die bereid waren tijd en energie te steken in het organiseren van oranje-activiteiten; maar ook dankzij een onbekend aantal vrijwilligers en zeer velen die tegen een vergoeding een bijdrage hebben willen leveren.

De allerbelangrijkste reden van bestaan van de Oranjevereniging Ermelo is natuurlijk het Oranjehuis.

Aan Koningin-moeder Emma hebben we te danken dat in Nederland, eind vorige eeuw, een 'Oranjegevoel' ontstond en dit is tijdens de regeringsperiode van drie vorstinnen alleen maar sterker geworden.

Het belangrijkste feest voor een Oranjevereniging is steeds de viering van de verjaardag van de Koningin geweest. Daarnaast werd ook aandacht besteed aan het herdenken van voor Nederland belangrijke gebeurtenissen die verband hielden met het Oranjehuis en met Nederland.

Wij hopen, dat bij de lezers het gevoel onstaat van
'oh ja, zo was het toen!'
en bij de jeugd van 'echt waar, ging het toen zo?'

Het bestuur van de Oranjevereniging Ermelo wenst de lezer veel kijk- en leesplezier.

Ermelo, augustus 1998

Hoewel de geschiedenis van het Vorstenhuis terug gaat tot Prins Willem van Oranje, de 'Vader des Vaderlands', beginnen wij dit verhaal aan het eind van de vorige eeuw bij Koning Willem III.

Het verhaal van een vorst en vorstinnen

Koning Willem III trouwde in 1879 op 61-jarige leeftijd in Duitsland met de ruim 40 jaar jongere Adelheid Emma Wilhelmina Theresia Waldeck Pyrmont. Anderhalf jaar eerder was zijn eerste vrouw Koningin Sophie van Württemberg overleden. Uit dat huwelijk waren 3 zonen geboren: Kroonprins Willem (1840), Prins Maurits (1843) die slechts 6 jaar oud werd en Prins Alexander (1851). De broers waren niet gelukkig met de keuze van hun vader, omdat zij een zeer jonge stiefmoeder kregen. Na 2 jaar huwelijk schonk Koningin Emma op 31 augustus 1880 het leven aan een dochter, Prinses Wilhelmina Helena Paulina Maria. Kroonprins Willem, die aan suikerziekte leed, was een jaar voor zij geboren werd, in Parijs overleden aan een longontsteking. Toen Prinses Wilhelmina 4 jaar oud was overleed ook haar stiefbroer Prins Alexander aan typhus, waarna zij troonopvolgster werd.

Bij het overlijden van haar vader in 1890, werd zij Koningin, hoewel zij pas 10 jaar oud was. Haar moeder, Koningin Emma, die koningin geworden was door een koning te trouwen, werd regentes totdat Koningin Wilhelmina 18 jaar zou worden.

Nederland kreeg nu acht jaar de tijd om zich, na drie koningen, voor te bereiden op de eerste regerende vorstin.

Op 31 augustus 1898 zou Nederland op de verjaardag van Koningin Wilhelmina een 'Kroningsfeest' vieren. Dit feest was ook de aanleiding tot het oprichten van Oranjecomité's, die vorm moesten geven aan de feestelijkheden in het land. Zo ook in Ermelo.

Al eerder, aan het eind van de regeringsperiode van Koning Willem III was even sprake geweest van het opzetten van een Oranje-feest, waarmee de liberalen de Oranjegezindheid hoopten te vergroten. Dit idee sloeg toen niet erg aan.

Koningin Wilhelmina trouwde in 1901 met de Duitse Hertog Hendrik van Mecklenburg Schwerin en na acht jaar huwelijk werd een dochter geboren, Prinses Juliana, die door haar moeder 'Ons Zonneschijntje' werd genoemd. Zij werd vernoemd naar Juliana van Stolberg, de moeder van de 'Vader des Vaderlands'.

Koningin-moeder Emma en haar enige dochter Koningin Wilhelmina.

Koningin Wilhelmina met haar dochter Prinses Juliana in 1909.

Het koninklijk gezin kwam vaak in Duitsland, omdat daar veel familie woonde.

Het was dus niet vreemd, dat ook Kroonprinses Juliana in Duitsland haar echtgenoot vond, de twee jaar jongere Bernhard van Lippe Biesterfeld, met wie zij in 1937 trouwde.

Dit huwelijk werd gezegend met 4 kinderen: de prinsessen Beatrix (1938), Irene (1939), Margriet (1943) en Christina (1947).

In 1948 deed Koningin Wilhelmina, na een regeringsperiode van 50 jaar, abdicatie ten gunste van haar dochter Juliana. Daarna werd Koninginnedag gevierd op 30 april.

Prinses Beatrix trouwde in 1966 met de 12 jaar oudere Claus von Amsberg, een huwelijk waarvan haar moeder zei: 'het is goed'. Het paar kreeg 3 zonen: de prinsen Willem Alexander (1967), Johan Friso (1968) en Constantijn (1969).

Koningin Juliana werd in 1980 opgevolgd door haar oudste dochter. Tijdens haar inhuldigingstoespraak maakte Koningin Beatrix bekend, dat als eerbetoon aan haar moeder, voortaan 30 april Koninginnedag zou blijven. Voor de Oranjeverenigingen was dat een hele geruststelling, want op 31 januari, midwinter, zou een heel ander Koninginnedagprogramma gemaakt moeten worden dan alle jaren daarvoor. Zo was het onder andere in 1990 en in 1996 in Ermelo op de geboortedag van Koningin Beatrix zelfs te koud voor een lampionoptocht!

De abdicatie in 1980:
Nadat Koningin Juliana afstand
had gedaan ten gunste van
Koningin Beatrix, verschenen
beiden op het balkon op de Dam.

De beginjaren van de Oranjevereniging

EEN KLADBRIEFJE

Uit het 'Overveluwsch Weekblad/ Harderwijker Courant' van 19 september 1896: 'Ermeloo.

Alhier heeft zich eene commissie gevormd, met het doel, het organiseren van eenige feestelijkheden, ter gelegenheid der kroning van Hare Majesteit onze geëerbiedigde Koningin'.

Het oudste stukje drukwerk van de Oranjevereniging Ermelo dat gevonden is dateert uit 1897. Het betaalbewijs is bewaard gebleven, omdat ds. A. Mooy op de achterkant enkele schenkingen aan de Zendingskerk noteerde.

De vereniging was dus al voor 1898, het 'oprichtingsjaar', actief.

Niet iedereen was even blij met de aankomende feestelijkheden, zoals 'Eenige Geheel-Onthouders' die zich ernstig zorgen maakten over het mogelijke drankmisbruik tijdens de kroningsfeesten. In een open brief aan de krant adviseerden zij, om het aangeboden, soms opgedrongen glas te weigeren. 'Een feest zonder oranjebitter moest toch mogelijk zijn, want drank was niet onmisbaar bij een feest!'

HET EERSTE PROGRAMMA

De feestelijkheden werden ingeleid op 31 augustus met kerkdiensten in alle plaatselijke kerken. De volgende dag werden de dorpelingen gewekt door klokgelui en muziek.

Er was een aubade, waarbij ds Mooy (en niet de burgemeester zoals tegenwoordig) een feestrede hield en daarna ging men met de muziek in een optocht door het dorp. Ook oud-strijders, de feestcommissie en versierde sportkarren namen hieraan deel. De route ging langs o.a. de Jan Kuitstraat, die op geen plattegrond meer is terug te vinden en mogelijk genoemd is naar één van de aanwonenden.

Tijdens de lunchpauze kregen de kinderen 'eenige versnaperingen toegediend' en daarna waren er kinderspelen.

De dag werd afgesloten met 'een Muziekkuitvoering afgewisseld door prachtig vuurwerk met knaleffect'.

Ook op Veldwijk werd veel werk gemaakt van het inhuldigingsfeest. Voor de ingang van het hoofdgebouw heeft het feestcomité van de Stichting zich opgesteld.

'Ermeloo.

Daar een gezamenlijk feestvieren door de kinderen der beide scholen alhier een onmogelijkheid is geworden, zoo heeft zich een Commissie gevormd om de Kinderen der Christelijke school op den Kroningsdag ook een feest te geven. Voor dat doel zijn ze ruimschoots door milde bijdragen van belangstellenden in dat onderwijs in de gelegenheid gesteld, zoodat er dan ook besloten is om den volgenden dag de kinderen nog een rijtoer te doen maken'

Uit 'De Harderwijker'
van 24 augustus 1898.

Ir. Frederik Bernhard s' Jacob,
oud burgemeester van Rotterdam
kocht in 1905 Kasteel Staverden.
Hij werd de eerste beschermheer
van de Oranjevereniging.

Al deze onderdelen horen ook 100 jaar later nog bij een echt oranjefeest. Als blijvende herinnering aan het feest werd een medaille uitgereikt. Hiervan waren er 78.000 geslagen, bedoeld voor alle schoolkinderen in Nederland.

EEN FEEST APART

Daar de Oranjevereniging en de twee plaatselijke scholen het niet eens konden worden over het feestprogramma, besloot de christelijke school apart feest te vieren op 2 september. Hieraan werd meegewerkt door stalhouders uit Ermelo en omgeving. Ook het jaar daarop vierde de school een eigen feest, nu op het terrein van Veldwijk, terwijl de Oranjevereniging het feest organiseerde in de stijl van het kroningsfeest.

Alleen reden er minder versierde wagens mee in de optocht.

HET HUWELIJK

Koningin Wilhelmina trouwde op 7 februari 1901 met Prins Hendrik. Zij was op haar huwelijksdag precies even oud als Koningin Emma op haar trouwdag: 20 jaar, 5 maanden en 7 dagen. Ter gelegenheid van het huwelijk besloot de gemeenteraad van Ermelo om *'aan alle schoolgaande kinderen in de gemeente een feestdag te geven en hun te onthalen op chocolade en krentebroodjes'*. Bovendien kregen alle schoolkinderen een 'portret' van het bruidspaar. In totaal werd voor het kinderfeest f 180,- uitgetrokken.

De feestcommissie hield in Ermelo *'eene inzameling langs de huizen der ingezetenen'*, waarna het bruidspaar f 137,10½ kon worden aangeboden. De collecte gehouden voor de gedupeerden van de boerenoorlog in Transvaal (1899-1902) sprak meer aan. Hiervoor werd onder de 7500 ingezetenen f 196,02 opgehaald. Hoewel de gemeenteraad het in 1901 goedvond dat *'op den verjaardag van H.M. den Koningin de schoolkinderen in de Gemeente een klein feest werd bereid'* (wat een tractatie op school betekende), is er weinig bekend over een feest, georganiseerd door de Oranjevereniging in Ermelo. Wel werden er feesten gehouden op Veldwijk, in Harderwijk en in Nunspeet.

KONINGINNEFEEST

Pas in 1907 werd de zaak nieuw leven ingeblazen en kwamen op verzoek van de schietvereniging 'Piet-Cronjé': *'de verschillende besturen van bestaande verenigingen alhier bijeen om tot een geheel te geraken.'*

Er werd een hoofd-feestcommissie opgericht 'om te komen tot een Koninginnefeest'. Enkele namen van het eerste uur zijn: Ds v.d. Hoogt, ere-voorzitter; Dr Timmer, voorzitter; J.A. de Lange, secretaris en H. v. Rooijen, penningmeester. Geassisteerd door verschillende subcommissies leidde dit tot een feest met zang- en muziekkuitvoeringen, kinder- en volksspelen en een optocht waaraan veel verenigingen meewerkten.

Ook de middenstand had veel werk gemaakt van het versieren van de wagens, waarmee dan ook mooie prijzen te winnen waren.

's Avonds werd de optocht herhaald, maar nu met fakkellicht. Dat moet een bijzonder gezicht geweest zijn, want Ermelo had toen slechts drie straatlantaarns (die op petroleum brandden). Pas in 1912 kreeg het dorp een eigen electriciteitscentrale en geleidelijk meer straatverlichting.

KONINGINNEDAG

De feestelijkheden waren zo goed bevallen, dat er ook in 1908 plannen werden gemaakt om 'evenals het vorige jaar Koninginnedag op waardige wijze te vieren'. Voor het eerst deden alle scholen mee. Het werd nu grootser aangepakt en ook in de krant uitgebreid verslagen.

Nieuw was de ringrijderij op de Telgterweg, waarbij Dina en Geertje Visser de 1e en 2e prijs behaalden en Sientje van Bentum de 3e. Alle prijzen waren kunstvoorwerpen, die voor de feestdag bij een plaatselijke winkelier in de etalage te bezichtigen waren. Ook de versierde wagens van J. Pol, J. Mooy en A. Bakker vielen in de prijzen. Aan het eind van de middag was er een zeer geslaagde demonstratie van de gymnastiekverenigingen 'Hercules' en 'Sparta'.

EEN PRINSESJE

In 1901 meldde het 'Overveluwsch Weekblad' op 7 december: 'H.M. de Koningin heeft Woensdag voor het eerst na Hoogstderzelver ongesteldheid een wandeling gemaakt. Naar aanleiding van bovenstaande mededeling zijn wij thans gemachtigd te berichten, dat het herstel van H.M. een voldongen feit is.

De ziekte van H.M. laat geen andere herinnering na als de ondervonden zeer groote teleurstelling'.

Nadat de Koningin in 1902 hersteld was van typhus begon de troonrede met: 'Mijne Heeren! Uit ernstige krankheid genadig hersteld en door de liefde mij betoond te inniger aan mijn volk

Het Koninklijk paar met de pasgeboren Prinses Juliana.

Weinigen konden zich in het begin van deze eeuw een fototoestel veroorloven, hoewel dit uit deze advertentie niet blijkt.

Uit 'De Harderwijker' van 18 augustus 1900:

'Het photo-quint is zeker het allergeodkoopste fotografie-toestel, dat tot heden in den handel werd gebracht. Voor den geringen prijs van F. 4,90 is het toestel met al de benodigdheden verkrijgbaar. De resultaten, die er mee verkregen worden zijn van dien aard, dat niemand zich den aankoop van het 'kiki' beklagen zal....'

De jonge Prinses Juliana.

Advertentie uit het
'Overveluwsch Weekblad'
van eind augustus 1898

*Uitgeverij voor zich als NAMAAK,
die niet verzoekt in zijn benaamden
verrijt geopend merk, maar
in de Reizigtijs Alleen.*

Verder tot het loven van **Kwant**
om alle andere **Limonade's** houdt zich
beloofd aanbevelen

H. GROENEVELD.
BRUGGESTRAAT.
KROONLIKEUR,
(hoerijke Damscheak.)

*verbonden, ben ik in uw midden verschenen, om ook nu in
persoon de nieuwe zitting der Staten Generaal te openen....'*
In de eerste huwelijksjaren heeft de Nederlandse bevolking
nogal in spanning gezeten over de gezondheid van de Koningin.

Jaren was er uitgezien naar de geboorte van een prinskind.
Er werd dan ook direct gevraagd toen de geboorte van een prin-
sesje op vrijdag 30 april 1909 tussen de middag bekend werd.
Het was heel bijzonder dat de schooljeugd de rest van de dag
vrij kreeg.

's Avonds waren er 'dank- en bedestonden' in de Hervormde
Kerk, de Gereformeerde Kerk en de Stichtingskerk op Veldwijk,
waarbij het Wilhelmus gezongen werd, hoewel dit nog niet het
officiële volkslied was (dat was het pas vanaf 1932).

De Oranjevereniging tastte flink in de buidel om enkele dagen
later 'een feest met spel en zang' op het feestterrein te organise-
ren. In de scholen werd getraceerd op beschuit met muisjes en
later op het feest kreeg elk kind een herinneringsmedaille, een
sinaasappel en een boekje van L. Penning. Vaste prik was ook
de chocolade en de krentenbroodjes.

VLIEGEREN EN FIETSEN

Door dit geboortefeest was er niet genoeg geld over om ook met
Koninginnedag nog iets te organiseren. Daarom werd bij de
gemeente een subsidie aangevraagd. Er werd f 0,20 per kind
beschikbaar gesteld, waardoor er toch een feest op school
mogelijk was.

Een nieuw onderdeel in 1909 was de vliegerwedstrijd op de
'Hooie Riet', voor jongens van 12-16 jaar. Ook werd er voor het
eerst een fietswedstrijd georganiseerd, met bijna 400 deelnemers,
in aanwezigheid van het raadslid de heer Bokhorst. Helaas werd
hierbij een bekeuring uitgeschreven, wegens het houden van een
wedstrijd op een Rijksweg!

DE OPRICHTING

Hoewel begonnen als Oranje-comité, werd vanaf het begin
gesproken over de 'Oranje-vereeniging'. Pas in 1909 stapte het
bestuur naar een notaris om de zaken officieel vast te leggen.
Daarna moest volgens de statuten jaarlijks een ledenvergadering
worden gehouden.

1910. Slager de Vries van Veldwijk met zijn voor de optocht versierde wagen.

De opkomst was meestal niet groot en 'dat bewees dat men weinig belang stelde in de viering of juist dat men zeer tevreden was en de organisatie graag aan de Oranjevereniging overliet'.

DE BIBLIOTHEEK

Trots werd op de ledenvergadering in 1910 gemeld, dat de Oranjevereniging gestart was met een oranje-bibliotheek, die al 54 boeken omvatte.

Begin oktober verscheen het volgende stukje in de krant: *'Ermelo. Het Bestuur der Oranje Vereeniging alhier, verzocht ons te melden dat het besloot, voor dit winter-half jaar, de bibliotheek nog te openen tot 1 April a.s. Deze is tijdelijk gevestigd, ten huize van den Algemeen Adjunct, den heer J.H. Besselaar, 'Mea Volta' aan de Stationsweg, waar a.s. Zaterdag van 7-8 uur 's avonds en vervolgens, tot genoemde datum, iedere week op denzelfden dag en hetzelfde uur, de leden der Vereeniging, gratis boeken ter lezing kunnen ontvangen. Op het schutblad aan de achterzijde van elk boek, is een exemplaar van het reglement bevestigd, waar iedere lezer de gestelde voorwaarden kan vinden. Men wordt verzocht zich daaraan stipt te houden'.*

Een jaar later werd besloten de bibliotheek in de zomer aan te bieden aan twee scholen: 20 boeken voor de heer Rengersen, schoolhoofd te Leuvenum, en 35 boeken voor de heer Brons, hoofd van de school aan de Putterweg. Dit was het begin van een schoolbibliotheek.

'DE KLEPPERMARSCH'

Daar er weinig geld in kas was, zag het het ernaar uit dat er slechts een bescheiden feestje gevierd zou worden in 1911. Men besloot met intekenlijsten langs de deuren te gaan en dit had resultaat. Er werd zelfs een nieuwe activiteit bedacht: een 'Kleppermarsch'. In een advertentie werden jongens en meisjes van 12 -14 jaar opgeroepen zich op te geven.

Uit 'De Harderwijker' van 27 juli 1910:

Kleppertocht Ermelo. Zij die zich opgaven voor den KLEPPERTOCHT op 31 Augustus a.s. en die zich daarvoor nog wenschen op te geven worden uitgenoodigd a.s. Vrijdagavond om 6 uur in het lokaal bij Hoogstede te komen, waar de kleppers zullen worden uitgereikt en een oefening zal worden gehouden.

DE COMMISSIE

Omdat het niet bepaald storm liep werd later nog eens vermeld, dat de klepperuitvoering zou plaats vinden vóór het feest op de scholen, zodat de kinderen geen feest zouden mislopen.

Het lukte en begeleid door Crescendo 'sloegen de klepperaars er flink op los en hadden veel bekijks'.

Helaas was dit een eenmalig optreden. De jongens vonden dat er geen meisjes mochten mee doen, terwijl er zich meer meisjes dan jongens opgaven. Bovendien voelden veel kinderen zich te groot. Toen een jaar later maar 19 kinderen naar de oefenavond kwamen, konden ze onverrichter zaken naar huis.

De kleppermars heeft nooit meer op het programma gestaan.

Alle leden van de korfbalvereniging 'Paraat' in 1926.

SUCCES EN WANKLANK

Een groot succes in 1911 was de demonstratie van een nieuwe sport: korfbal. En wat te denken van een 'bioscoopvoorstelling'. Dit kon in die tijd betekenen een toverlantaarnvoorstelling of tableaux-vivants. Een toneelvoorstelling was duivelswerk en dus verboden in die tijd. Wel mocht er een samenspraak gehouden worden en zo ontstond de voorstelling met 'levende beelden'. Een jaar later werd het 'langzaam fietsen' bedacht. Hierin waren de jongens zo goed, dat ze nooit bij de finish aankwamen, zodat de prijzen verloot werden. De meisjes haalden de eindstreep wel.

Helaas moest de politie in 1911 in actie komen bij de 'Vlaggen-inbrandstekerij door jongens, waar de sterke arm der wet machteloos tegenover stond. Riet en daken, rokken en zelfs kinderwagens waren niet veilig'.

Omdat het niet mogelijk was de verkoop van vuurwerk te verbieden, waardoor dergelijke kwajongensstreken ook in de toekomst verwacht konden worden, werden de leden opgeroepen een oogje in het zeil te houden.

In de veertiger jaren deed zich op het Weetje ongeveer hetzelfde voor. Een afgestoken rotje kwam terecht in een kinderwagen, waarbij het dekontje in brand vloog. De baby heeft er geen nadelige gevolgen aan overgehouden, maar één van de toeschouwers liep een levenslange angst voor vuurwerk op.

De erepoort in 1913 aan de ingang van het feestterrein in de Stationsstraat.
Tien jaar later werd hier het postkantoor gebouwd.

1913, 100-JAAR BEVRIJD VAN HET FRANSE JUK

Voor dit feestjaar werd een speciaal 'Comité 1913' benoemd, waarin zitting hadden de heren de Lange, Besselaar, v.d. Berg, Brons, Rengersen, v. Rooijen en Scholten. Ere-voorzitter werd de burgemeester van Ermelo de heer C.W.T. Baron Mackay en ere-lid werd wethouder van Strijland.

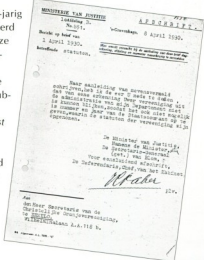
Er was niet alleen dit landelijke feest, maar ook het 15-jarig bestaan van de Oranjevereniging Ermelo. Dit werd gevierd tijdens een besloten bijeenkomst op 17 november. Deze dag was zo maar geprikt, want de officiële oprichtingsdatum was ook toen niet bekend.

Grote plannen werden gemaakt voor de viering van de onafhankelijkheid. De gemeente werd om een extra subsidie gevraagd. Helaas werd het voorstel van de heer Hof 'om geen gemeenschapsgeld te gebruiken om feest te vieren', aangenomen met 7 tegen 6 stemmen.

Omdat minstens een budget van f 400,- vereist was, gingen jongens en meisjes met busjes wekelijks op pad om huis-aan-huis te collecteren. De opbrengst viel zo mee dat toch een erepoort gemaakt kon worden.

Als beloning mochten de 30 'lilliputcollectanten' voorzien van een vlaggetje en gekleed in veel wit en oranje, in drie rijtuigen in de optocht mee. Later kregen zij bij het geheelonthouderscafé 'Roelofsen' nog een eigen feestje aangeboden.

Een souvenir kon er niet meer af, maar na spelletjes en wat lekkers 'keerden zij voldaan huiswaarts'.

Het oudste officiële stuk dat gaat over het bestaan van de vereniging, dateert uit 1930.

H.M. draagt mij op U te berichten, dat H.M. diep is getroffen door het bewijs van vernuchtheid en trouw. De moeilijke dagen, die achter ons liggen, hebben opnieuw bevestigd, dat het Vaderland op burgers kan bouwen, wien geen offer te zwaar valt om het gemeen bezit te verdedigen tegen al wie de orde mocht willen aantasten. In dit besef kunnen wij met vertrouwen de toekomst tegemoet gaan.

ADJUDANT HOOFT GRAAFLAND

Uit 'De Harderwijker'
van 4 december 1918:

ALLEGORISCHE OPTOCHT

De bekende onderdelen stonden weer op het programma: de reveille, muziek en zang, kinder- en volksspelen, een demonstratie van de gymnastiekvereniging Sparta, een 'bioscoopvoorstelling' en vuurwerk.

Maar er werd ook een allegorische optocht gehouden, met het thema 'de boze geest Osschaert, die rondwaart op 't Kampveld'. Het hiervoor genoemde 'Comité 1913' had na afloop van de feesten een tekort van f 90,-, waardoor de Oranjevereniging, die garant stond, haar winst zag veranderen in een verlies van f 30,-. Dat belooft niet veel goeds voor de toekomst.

EEN KONINKLIJK VERZOEK

De ons omringende landen waren van 1914 tot 1918 in oorlog. Daarom werd tot het volgende besloten:

'Ermelo. Vanwege de alhier bestaande Oranjevereniging werd ons medegedeeld, dat ook te dezer plaatse, rekening houdend met een door H.M. de Koningin gedaan verzoek om 31 Augustus geen feestelijkheden te houden, alsnu generlei feestelijkheden zullen georganiseerd worden. Aanbeveling verdient echter wel het dragen van Oranje op dien dag'.

('De Harderwijker' van 25 augustus 1914).

De bevolking werd wel opgeroepen om vooral 'in deze ernstige dagen, door het uitsteken der nationale Driekleur onze liefde te tonen voor onze Koningin'.

Tot en met 1918 waren er geen Koninginnefeesten meer.

Het neveneffect hiervan was dat het Oranjegevoel bij enkele groeperingen in Nederland afnam.

Daarom was er in november 1918 in Ermelo op het terrein van de drogist Müller in de Stationsstraat, 'een betoging om de liefde en afhankelijkheid aan Koningin en Vaderland uit te spreken'. Hier werd besloten de Koningin te steunen door een telegram te zenden, waarop spoedig een bedankje kwam.

De magere jaren tussen twee oorlogen

'EXCELSIOR, ALS EEN PHOENIX UIT DE ASSCHE VERREZEN'

Tijdens de eerste wereldoorlog (1914-1918) leek het verenigingsleven ingeslapen. Excelsior verzorgde de eerste oranje-festiviteit in 1919, door op 30 april een 'muzikale rondgang' door het dorp te houden.

Daarna werd op een gezamenlijke vergadering van de VVV, de Oranjevereniging, de andere plaatselijke verenigingen en de hoofden van de scholen besloten een feestcomité op te richten, dat aan Koninginnedag vorm moest geven.

De Oranjevereniging had 60 leden en er was nog f 60,- in kas. Helaas gaf de gemeenteraad geen subsidie, zodat aan de 'Ermelosche jongedochters van 15-18 jaar' werd gevraagd om met intekenlijsten langs de huizen te gaan. Zo werd er vol-doende geld opgehaald om de bekende onderdelen weer uit de kast te halen: de optocht, een feest in de klas en 's middags een demonstratie van Sparta. Verder waren er kinder- en volksspelen, nu ook met touwtrekken en diverse atletiekonderdelen.

Zeer veel middenstanders namen deel aan de etalagewedstrijd, die gewonnen werd door de heer C. Rijkers.

Ook dit onderdeel was zeker voor herhaling vatbaar!

Nadat er 's morgens vroeg aan de schooljeugd een telegram was voorgelezen, werd dit naar de jarige Koningin gestuurd:

*'Heel de schooljeugd van Ermelo viert heden feest en wenscht Uwe Majesteit, den Prins, uwe doorluchtige Moeder en lieve Prinses op dezen uwen jaardag Gods besten zegen toe. Blijf nog lang, lieve Koningin, de trouwe Landsmoeder van het Nederlandsche volk en de vaderlandsche jeugd. Namens de feestcommissie en de schooljeugd.
H. de Wilde, Voorzitter'.*

EEN REGENPROGRAMMA

In 1920 werd voor het eerst een regenprogramma overwogen, maar hiervoor was voorlopig geen geld. Dat was erg jammer, want door de regen verviel dat jaar de optocht en moest het gymnastiekprogramma van Sparta en de gastvereniging uit Nunspeet worden afgebroken. Alleen het ringsteken ging door en gelukkig kon het avondprogramma verplaatst worden van het feestterrein in het dorp naar 'Hoogstede', de feestzaal op het terrein van Veldwijk.

Helaas was deze ruimte veel te klein voor alle belangstellenden. Het feest op Koninginnedag was aardig in het water gevallen.

HET FEESTTERREIN

In 1921 had de aanbesteding plaats van het nieuw te bouwen postkantoor. Daardoor was het terrein aan de Stationsstraat voor het laatst beschikbaar als feestterrein.

Eén van de vaste leveranciers van muziek: 'Crescendo' van Veldwijk (± 1920).

1898-1923.

**Ann H. M. Koningin Wilhelmina
bij gelegenheid van haar
25-jarig Regeerings Jubiël op
6 September 1923.**

Wijes: Oosterrijcksch Verkeert.
Wilhelmina van Nassauwe,
Jelckend staen wij hand in hand!
U zij dank, o God der trouwe,
God van 't dierbare Vaderland.
Stormen loeten om ons heeren,
Volkren beten en vergaen,
Maar, Godlot, wat tronen vielen,
Mer nog leeft d' Oranjesaam.

Wilhelmina, Koninginne,
Jelckend staen wij rond uw troon.
Koningevrouwe, 't Land Verheeren,
Gij het doel van 't vreugdetoon.
Vijf-en-twintig jaren aelden,
Als op arendewijk voorbij;
Moge God U voor ons sparen,
Tot het gouden feestgetij.

Rij, o Nefeland, vast verbonden,
Met 't aloude Oranjesaam!
Dat zoo vaak in harte stonden,
Met Gods hulp verlichte Uw leuen.
't Heilig waer: de God der Vaders,
Nefeland en Oranje saam.
Blijv' de band voor nu, voor immer,
Blijv' de glorie van Uw Naam.

J. G. Papee.

Ermelo, 4 Sept. 1923.

Uit 'De Harderwijker' van
4 september 1923.

Koningin-moeder Emma bezocht
'de Stichting Veldwijk' in 1901.

Dit jaar werd besloten om de kosten te drukken door af te zien van een afzetting van het terrein. Er werd alleen aangegeven tot waar het publiek mocht komen. Dit was eenmalig, want het werkte absoluut niet.

Aan de vooravond van Koninginnedag werd er door een groep vrijwilligers op diverse plaatsen in het dorp gezongen. Gelijktijdig werd er gecollecteerd ten bate van de 'Vereniging tot Bevordering van de Gereformeerde Ziekenzorg'. De Oranjevereniging nodigde de bevolking uit zich bij deze zangers aan te sluiten.

OP 1 APRIL VERLOOR ALVA ZIJN BRIL

De inname van den Briel, op 1 april 1572, luidde het einde in van de tachtigjarige oorlog.

Dit werd 350 jaar later onder andere in Ermelo herdacht met een kerkdienst, waaraan de plaatselijke dominees K.J. van den Berg en B. van Halsema meewerkten. Deze avond werd vooral een geïmproviseerde actie om de kennis van- en de liefde voor de Oranjefamilie te vergroten.

FEEST MET GRATIS PUDDING

Het bedrijfsleven probeerde vanaf het Kroningsfeest door acties rondom oranje feesten de naamsbekendheid en de omzet te vergroten. De firma ELVA van de Kerklaan schonk ter gelegenheid van haar één-jarig bestaan in 1922 een hoeveelheid pudding-poeder aan 'de Stichting 's Heeren Loo', genoeg voor 900 kinderen. Zo hadden zij tenminste op Koninginnedag ook iets feestelijks. ELVA stond voor 'een Echt Lekker Veluwsch Artikel'. Dit was de oplossing van een landelijke prijsvraag. Het werd in het dorp genoemd: 'Ermelose Luilakken Vreten Alles'.

JALOERS OP PUTTEN

Tot in het midden van de veertiger jaren waren er weinig koninklijke bezoeken aan Ermelo. De eerste keer was in 1901, toen Koningin-moeder Emma een bezoek bracht aan Veldwijk en 's Heeren Loo. Zij was zo onder de indruk van wat zij zag, dat er een week later f 75,- binnenkwam bij 's Heeren Loo om de kinderen te tracteren.

De autorit van de Koningin en de Prins door Ermelo in 1905 was bijzonder genoeg om de krant te halen.

Koningin Wilhelmina heeft nooit een officieel bezoek aan ons dorp gebracht, Prins Hendrik wel.

Velen herinneren zich nu nog zijn bezoek in 1930, maar daarover later.

Putten had meer geluk. Een roggeveld lag er in 1922 zo schilderachtig bij, dat de Koningin toen zij er met haar moeder per auto voorbij kwam, uitstapte om een schets te maken. Met de familie Bos, die hier vlak bij woonde, maakte het Koninklijk gezelschap zelfs een praatje.

De Ermeloërs konden jaloers zijn op Putten!

Dat was in 1948 heel anders.

25 JAAR KONINGIN

Voor 1923 lag er weer een bijzonder feest in het verschiet: het 25-jarig regeringsjubileum van de Koningin. Na een oproep van 'het Landelijk Comité 25 jaar Regeeringsjubileum H.M. de Koningin' kwamen ook in Ermelo de plaatselijke verenigingen bij elkaar om plannen te maken. Het leek een duur jaar te worden. Daarom werd het gemeentebestuur om een subsidie van f 300,- gevraagd. Dit werd afgewezen, want slechts drie bestuurders stemden voor.

Toch werd voor het regeringsjubileum in september flink uitgepakt, door zowel particulieren als de middenstand. In en buiten het dorp werden erebogen opgericht; men versierde de straten en bracht hier en daar feestverlichting aan.

Er waren zoveel initiatieven, dat er niet genoeg prijzen waren om iedereen te belonen. Particulieren moesten het doen met een eervolle vermelding in de krant.

De gemeentesubsidie werd dus wel erg gemist.

ONORDELIJK

De mobilisatie van 10 jaar eerder werd in Ermelo in 1924 op bescheiden wijze herdacht met het luiden van de klokken.

De viering van Koninginnedag op 31 augustus was nu op het feestterrein bij de voormalige Electrische Centrale.

Alleen de optocht van de schoolkinderen sprong er dat jaar uit, toen in het voorbijgaan het personeel en de patiënten van ziekenhuis 'Salem' over de hoofden van de kinderen snoop strooiden alsof het Sinterklaas was.

Van de keurige optocht was toen niets keurigs meer over.

Op de achterkant van deze foto werd in 1923 geschreven: ...'t Begin van de Wilhelminalaan. Het is hier ook feest geweest. Toch vind ik het hier niet zoo prettig feesten als in Lier...

Poort naar Veldwijk 1923.

NATUURRAMP TE BORCULO

Toen de organisatie van Koninginnedag al bijna rond was, werd Borculo op 10 augustus 1925 getroffen door een natuurramp. Een tornado veroorzaakte daar grote schade. De Koningin was ter plaatse geweest en verzocht de Nederlandse bevolking om het geld, dat beschikbaar was voor haar verjaardagsfeest, te schenken aan de burgers die in nood waren. De bewoners van Ermelo waren met dit voorstel niet blij, want er was voor het goede doel al f 5236,86^{1/2} bijeengebracht.

De schoolkinderen kregen dit jaar geen tractatie, want het gemeentebestuur had het daarvoor bestemde bedrag al geschonken aan het goede doel. Toen het op Koninginnedag ook nog slecht weer was, uitten de belangstellenden die op en om het feestterrein stonden heel duidelijk hun ongenoegen.

EEN ZILVEREN HUWELIJSFEEST IN 1926

Ter gelegenheid van het 25-jarig huwelijk van Koningin Wilhelmina en Prins Hendrik verschenen de kinderen feestelijk gekleed, in veel oranje, op school. Het levensverhaal van de Koningin en haar man werd verteld, maar het hoogtepunt was de tractatie van het gemeentebestuur: bruidssuikers, gevulde koeken en chocolade. Daarna gingen de kinderen in optocht 'door het veld'. Dat ze 's middags vrij kregen was weer heel bijzonder.

De kerkbesturen hadden in het dorp al herdenkingsdiensten gehouden en daarom werd de door het bestuur van de Oranjevereniging geplande avond in de Gereformeerde Kerk geen dankavond, maar een feestavond. In de met palmen, bloemen, slingers en portretten van het koninklijk gezin feestelijk versierde kerk werd gesproken door ds Duyverdak, ds van Halsema en door de wethouder de heer van der Wart. Doordat er veel tijd was ingeruimd voor gemeenschappelijke zang, kreeg de avond echt iets feestelijks.

Als herinnering aan dit zilveren huwelijk kregen alle schoolkinderen begin april een foto van het koninklijk gezin. Verwacht werd dat iedereen er zelf een lijstje om zou kopen, want dat was dit mooie geschenk toch zeker waard.

JULIANA KROONPRINSES

Op 30 april 1927 werd Prinses Juliana achttien jaar, waarbij zij de titel van Kroonprinses kreeg. Op de Stichtingen Veldwijk en 's Heeren Loo werden feestavonden gepland en om elkaar niet in de weg te zitten, verzorgde het Oranjebestuur een feest op 4 mei.

Het zilveren bruidspaar met Prinses Juliana in 1926

Deze avond kreeg een bijzonder feestelijk tintje, toen voor het eerst een erevoorzitter werd benoemd: de burgemeester van Ermelo, de heer Baron Mackay. Hij hield daarna een speech, waarbij de hele 'oranje-geschiedenis' aan bod kwam. Dit duurde zo lang, dat 'de verpleegsters, verpleegden en de huismoeder' hierna vertrokken en zo het mooiste deel van de avond misten: de muziek- en zanguitvoeringen. *

De winnende wagen in 1928 gemaakt van oranje doek, met bovenin Gernit v.d. Berg en het Oranjebestuur op de voorgrond.

DE KONINGIN-MOEDER WORDT 70 JAAR

Er werd in 1928 ook door de VVV samen met de winkeliers een oranje-feest georganiseerd. Dit werd een feestweek begin augustus ter gelegenheid van de zeventigste verjaardag van Koningin-moeder Emma. Hoogtepunt was een letterpuzzel: met de letters uit de etalages moesten de namen van vijf provincie-hoofdsteden worden gemaakt.

Op verzoek van de Oranjevereniging gaf Excelsior een concert op het terrein van P. Bakker, aan de Stationsstraat.

Op dit nieuwe feestterrein, dat in een schilderachtige omgeving lag, werd het moeilijke stuk 'Czaar und Zimmerman' uitgevoerd, maar ook een potpourri en vaderlandse liederen. Zo ging ook voor Ermelo de verjaardag van de geliefde Koningin-moeder niet ongemerkt voorbij.

EXTRA INKOMSTEN

Nadat het bestuur jaren zelf de verkoop geregeld had, konden in 1928 voor het eerst verkooppunten op het feestterrein gepacht worden, voor consumpties, fruit, sigaren en ijs. Wie interesse had kon hiervoor intekenen door in een gesloten enveloppe een bod te doen. De hoogste inschrijving werd beloond met een standplaats. Het bleek een succes, want het is jaren herhaald.

Koetsier J. de Bruin met een wagen vol schoolkinderen, omstreeks 1928.

Anno 1998, dus 70 jaar later is de pacht van de braderie en de kermis een onmisbare bron van inkomsten. Hierdoor kunnen op Koninginnedag veel kinderactiviteiten gratis worden aangeboden, want het gaat niet om winst, maar om een sluitende begroting.

Gymnastiekvereniging Sparta deed altijd trouw mee aan de optochten.

WINDSTILTE

Na de tractatie op school waren er in 1928 de kinderspelen, waarin de vliegerwedstrijd weer was opgenomen. De negen prijzen die daarvoor klaar lagen werden niet uitgereikt, omdat dit onderdeel door gebrek aan wind geen doorgang kon vinden. De optocht met de versierde wagens werd in voorgaande jaren door de twee plaatselijke muziekcorpsen begeleid. Zij vonden het daarbij een sport om elkaar te overstemmen. Excelsior dat ontbonden was, werd dit jaar erg gemist, want de optocht was te lang om alleen door Crescendo bespeeld te worden. De 'doorstart' waarop iedereen hoopte gebeurde inderdaad en in 1929 was het orkest weer van de partij.

VOLKSSPELEN

Er was op de Oranjevereniging flink wat kritiek van de oudere jeugd. Omdat er voor hen niets werd georganiseerd vroegen zij om een betrouwbaarheidsrit. Het bestuur durfde echter de organisatie daarvan niet aan, maar zag wel in dat het met zijn tijd mee moest gaan. Ook de organisatie van de hardloophwedstrijd lukte niet. Dit werd overgenomen door de voetbalclub EFC. De 100 m werd gewonnen door C. de Groot en de 400 m door I. Spekking. Iedereen was zeer tevreden over het ordelijk verloop van deze wedstrijden: de buurt had er helemaal geen last van gehad.

Om aan de wens van de jongelui tegemoet te komen, werden in 1928 volksspelen in het programma opgenomen. Hierbij werd het *'inleggeld zo gesteld'* dat er behoorlijke prijzen te winnen waren. Zeven jaar nadat er voor het eerst op een jaarvergadering over werd gesproken, kwam het er bijna van. Het inschrijfgeld, dat nodig was om prijzen van te kopen, was echter voor velen te hoog. Door gebrek aan deelnemers vervielen de spelen op het laatste moment.

De stoelendans, waaraan alleen 'grotere meisjes' mochten deelnemen, ging wel door. De winnares werd D. Jansen, gevolgd door D. Steenbergen, M. Sol en G. Visser. Dit onderdeel viel erg in de smaak en is jaren herhaald.

In 1929 lukte het wel om voor de jongelui volksspelen te organiseren. Gekozen werd voor mastklimmen, boegsprietlopen en tonnetjesteken, wat nogal komisch was, omdat men bij missteken een nat pak opliep.

Ook een succes was toen het schieten op hoog in de lucht hangende ballonnen. Winnaar werd degene die in drie schoten de meeste ballonnen stuk schoot. Het maximum bleek twee te zijn. Voor de jongeren was het 'kuiplopen' een nieuw onderdeel. In een soort kooi 'waarin ook wel de eekhoorn een molentje aan het draaien brengt' moest men zich op handen en voeten voortbewegen. Het publiek genoot hiervan.

Wildeman en Zoon in de optocht van 1930.

'1930 EEN ONVERGETELIJK JAAR'

Het feest dat een bijzondere indruk heeft gemaakt op veel Ermeloërs was het openluchtspel van 1930. Ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van de Koningin werden grootse plannen gemaakt. Daarom werd er weer eens bij het gemeentebestuur aangeklopt voor een subsidie van f 250,-. Ook nu werd dit afgewezen, omdat dergelijke feesten *'verlopen in pretjes, waarvan vergeefs verwacht wordt versterking van de vaderlandsliefde'*. Opvallend was de tegenstem van de heer van Emst, lid van het ere-comité en één van de deelnemers aan het garantiefonds voor de feestelijkheden. Hij stemde uit principe tegen: geen gemeenschapsgeld behoorde ter beschikking gesteld te worden, daar niet iedereen zou meefeesten. Bovendien vond men dat er met de contributie-opbrengst van f 750,- en een garantiefonds van f 350,- geld genoeg in kas was om een feestje te bouwen. De Oranjevereniging liet zich echter niet kennen en besloot de schoolkinderen op 31 augustus toch te tracteren, want *'t is die dag Oranje, ook voor Ermelo, en 't blijft Oranje, 't is Oranje boven'*.

EEN EIGEN VAANDEL

Nadat er jaren plannen waren gemaakt, startte de firma H. van Beek op 1 april 1929 met de bouw van 'het Gebouw voor Christelijk Volksbelang'. Ook door de COV zou dit een veel gebruikte feestruimte worden.

Aan de vooravond van Koninginnedag in 1930 was hier een feestelijke bijeenkomst. Het vaandel, gemaakt door de dames Loot-Woudstra en Filippo-Woudstra, echtgenotes van twee bestuursleden, werd door een 'Commissie uit de Burgerij' overhandigd aan het Oranjebestuur. Daarna ging men met muziek in optocht door het dorp. Alle verenigingen met hun vaandels en banieren sloten zich hierbij aan. *'Het was een mooie inleiding tot de feestelijkheden op den volgende dag'*.

De Christelijke Oranjevereniging werd meestal de COV genoemd. De vaandeldrager, de heer J.J. Loot, staat hier tussen de maaksters.

Dits van Elten (l.) en Evert Wynia.

Veel Ermeloërs zijn in 1930 op deze manier op de foto gezet.

Hendrika van Doggenaar als de Nederlandse Maagd en haar vader als Michiel A.zn de Ruyter.

'GOD - ORANJE - NEDERLAND'

Na de optocht van 700 kinderen op versierde wagens en het gebruikelijke feest met een tractatie op school, kwam 's middags het klapstuk van Koninginnedag 1930: de opvoering van het historisch openluchtspel 'God, Oranje en Nederland'. Door 300 Ermeloërs, waaronder 100 kinderen, werd in 18 scènes de geschiedenis op de planken gezet, vanaf Juliana van Stolberg, de moeder van de 'Vader des Vaderlands', tot en met het Leidens ontzet. De samensteller van het stuk, de heer R.A. den Ouden uit Voorthuizen, had zeer goed werk geleverd.

Het idee was zo uniek, dat 'de Maatschappij tot het vervaardigen van schoolfilms' toestemming had gevraagd het stuk te mogen filmen. Het bestuur van de COV had hiertegen geen bezwaar, zodat *'in het bijzonder scholen en dergelijke van deze historische uitbeelding van ons geliefd Oranjehuis, zo nauw verbonden met het wel en wee van ons Vaderland, kunnen genieten'*.

HOOG BEZOEK

Helaas kon de Koningin het openluchtspel niet bijwonen, maar haar echtgenoot wel en daarvan kan men heden ten dage nog vertellen! Gastheer deze dag was burgemeester Baron Mackay, de ere-voorzitter van de Oranjevereniging.

Z.K.H. Prins Hendrik kwam 's morgens per trein aan op het station van Ermelo. Spontaan werden er drie hoeraatjes voor de Prins gegeven. Daarna stapte hij in een koets en vergezeld door een open koets waarin het COV-bestuur zat, reed hij naar de Harderijkerweg om daar wat te eten. Onderweg groette de Prins het publiek vriendelijk door zijn hoed af te nemen.

Tegen twee uur kwam het hoge gezelschap het feestterrein op, langs een haag van toneelspelers, 'de edelen'. Velen weten nog hoe indrukwekkend de binnenkomst van de officiële gasten was. Eén van hen droeg een hoofddeksel met witte pauwenveren. Anderen herinneren zich nu nog de speaker, die tot vervelends toe riep: 'Attentie! Attentie! Komt op het veld....'.

Ook onvergetelijk was de kleding van de bestuursleden: ondanks de warmte liep men de hele dag met een hoge hoed op en in een zwarte streepjesbroek, waarop een zwarte lange jas gedragen werd.

OPTOCHTEN

In 1931 werd voor het eerst aan de vooravond van Koninginnedag 'een lichtstoet' gehouden. Hieraan mocht iedereen deelnemen, 'mits men was voorzien van een lampion aan een stok'. Het bestuur zat in één van de versierde wagens en keurde zo de deelnemers. De te winnen prijzen lagen van te voren in de etalage van H. Leene. Deze optocht van versierde en verlichte wagens trok heel wat kijkers. Op verzoek van het Oranjebestuur hadden veel winkeliers de verlichting laten branden, zodat het dorp er niet zo uitgestorven uitzag. De twee opvallendste wagens waren een 'Heidehut uit 1431' en een 'Zeppelin'.

Een toeschouwer vond het alleen jammer dat men zo ongeordend liep, soms met twee en soms met z'n zessen naast elkaar.

Aan het verzoek om op Koninginnedag 's middags de winkel te sluiten zodat ook het personeel feest kon vieren, gaf niet iedereen gehoor. Zo ging ook aan de echtgenotes van het bestuur het feest meestal voorbij, omdat zij de winkel moesten runnen.

HET GEHELE BESTUUR TREEDT AF

Op de ledenvergadering in november 1931 bleek dat het bestuur niet gelukkig was met het bestaande huishoudelijk reglement. Elk jaar moesten twee bestuursleden volgens rooster aftreden. Zij waren dan niet direct herkiesbaar, waardoor de continuïteit niet gewaarborgd was. De overige bestuursleden zagen het niet meer zitten en het gehele bestuur trad af. Ter plekke werd het gewraakte artikel aangepast, waarna tot de verkiezing van een nieuw bestuur kon worden overgegaan.

Toen bleek, dat het succes van 1930 nog lang nawerkte. Iedereen wilde wel in het bestuur! Door 42 leden werden 70 kandidaten voorgesteld, die niet eens allemaal aanwezig waren. Tot in de kleine uurtjes is men bezig geweest, in diverse stemrondes, om tot een nieuw bestuur te komen. Enkele van de zeven nieuw gekozen bestuursleden bedankten later voor de eer.

CRISISTIJDEN

In de dertiger jaren was er veel werkeloosheid en daardoor veel armoede. Daarom werd in Ermelo in 1932 een crisiscomit  opgericht, waarin o.a. zitting hadden, de heren van Emst, Sonnenberg en Staal: *'Het doel is geldelijke of stoffelijke hulp te bieden aan de slachtoffers van de Crisis, die zoo wreed om zich heen grijpt en die ook zijn invloed doet gelden in de plaats onzer woning'.*

De wagon van de familie de Bruin in de dertiger jaren, met o.a. bloemen van crêpepapier.

Op Koninginnedag
geef ik aan de beide eerste
prijswinnaars der versierde wa-
gens 12½ K.G. Ochtend-
voeder cadeau. Per
50 K.G. f 6.25. 25 K.G. f 3.15.
12½ K.G. f 1.60. 25 K.G. hondenc-
akes f 0.95.
H. OUDGENOEG.
TELEFOON 52 — ERMELO

Uit de 'Puttensche Courant'
van 28 augustus 1931.

Ere-lid J. Leene tussen
B.Th. Voerman (l.) en H. Scholten.
Staande v. l. n. r.:
A. Bakker, J. J. Loot, A. Visser,
C. Filippo, D.M. Hulstijn,
H. Hageman en Pieper.

Ook de Oranjevereniging leverde een bijdrage door de opbrengst van de collecte van 'Juliana-dag' ter beschikking te stellen van het crisis-comité.

HET EERSTE ERELID

Het Koninginnedag-programma van 1932 werd behalve in een boekje ook bekend gemaakt op affiches, die overal verspreid werden. 's Morgens voor de gebruikelijke optocht, waaraan nu ook de kleuters van de pas opgerichte fröbelschool deelnamen, werd voor het eerst een erelid benoemd. De heer J. Leene, die 20 jaar actief was geweest als bestuurslid en om gezondheidsredenen daarmee had moeten stoppen, kreeg als waardering de erepenning uitgereikt door de voorzitter de heer van Ree.

1933, EEN JAAR VOL ORANJEFEESTEN

Behalve Koninginnedag was er in 1933 een Prinsessendag, de 75-ste verjaardag van Koningin-moeder Emma en het 35-jarig regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina. Ook was het op 24 april 400 jaar geleden dat de 'Vader des Vaderlands' werd geboren. Ter gelegenheid van dit laatste werd een herdenkingsavond georganiseerd in de Nederlands Hervormde Kerk (nu is dat de Oude Kerk). Hierbij was onder andere aanwezig de beschermheer van de COV, de heer s' Jacob. De kerk was goed gevuld, vooral omdat veel ouders hun kinderen meenamen. Op dit grote aantal kinderen was achteraf nogal wat kritiek. De kinderen waren onrustig en door hun aanwezigheid was er te weinig plaats voor de 'echte belangstellenden'.

In 1933 zag het er voor het eerst naar uit dat er te weinig versierde wagens zouden zijn voor de optocht op Koninginnedag. Daarom werden de Ermeloërs via een advertentie opgeroepen te komen helpen bij het versieren. Om het benodigde aantal wagens te verkleinen werden de kleuters voor de zekerheid (en de veiligheid) in VAD-bussen vervoerd. Voor de kleintjes waren er dit jaar nieuwe en aangepaste spelletjes.

Bij het hindernisfietsen waren er voor het eerst te weinig inschrijvingen, zodat dit onderdeel werd afgelast. Wel een succes was het in het avondprogramma opgenomen onderdeel met kunstriewielrijders. Ook het kunstturnen van Sparta werd genoemd, in het bijzonder de oefeningen aan het rek.

Een hoogstandje van Sparta
in 1935.

DE HULDIGING IN AMSTERDAM

Met een speciale trein vertrok op 7 september 1933 een groep van 180 personen uit Ermelo om de huldiging van de Koningin in het Stadion in Amsterdam bij te wonen. Jaarlijks was het de gewoonte dat het Koninklijk paar in september de hoofdstad bezocht, maar in dit jubileumjaar werd het, net als in 1923, grootsier gevierd. Vooral 'onze' verpleegsters in uniform en met sluier, kregen veel applaus, toen zij het Stadion via de versierde Marathonpoort, binnenkwamen.

Voor velen was dit de laatste keer dat zij Koningin-moeder Emma van dichtbij zagen. Zij overleed op 23 maart 1934.

De film die van de huldiging was gemaakt werd in oktober in het gebouw voor Christelijk Volksbelang in een middag- en een avondvoorstelling gedraaid. Velen hadden daar een dubbeltje voor over.

EEN VERDRIETIG JAAR

Voor het eerst werd er in 1934, na het onverwachte overlijden van Koningin-moeder Emma, geen Julianadag gevierd.

Toen Excelsior toch een muzikale rondgang maakte door het met vlaggen versierde dorp, stroomde de jeugd toe op dit spontane feestje. Erg geordend ging het niet, want het ontaarde in een vechtpartij, waarbij de politie moest ingrijpen.

Ook de gezondheidstoestand van Prins Hendrik was slecht. Hij overleed datzelfde jaar op 3 juli.

De Koningin bracht haar verjaardag met Prinses Juliana door in Noorwegen en de landelijke feestcomité's werd verzocht geen bijzondere feestelijkheden te organiseren op 31 augustus.

In verband met de hofvrouw werd in Ermelo besloten alleen een kinderfeest te houden. De leerlingen van de kleuterschool maakten weer in versierde bussen een rondrit door het dorp en namen daarna deel aan de kinderspelen.

De organisatoren moesten nog leren welke spelletjes voor de kleintjes geschikt waren, want de afstand bij het blokjes rapen was veel te groot.

Na het feest en de tractatie op de lagere scholen, waren er ook voor die leerlingen 's middags kinderspelen. Dat de achtjarige jongens niet konden 'was ophangen', de clown een uur te laat kwam en men overvallen werd door een flinke regenbui deed aan het plezier niets af.

De Koninklijke familie tijdens de viering van het 35-jarig regeringsjubileum in Amsterdam.

De winnaar bij het ringsteken koos deze prijs, op advies van zijn vader: 'dat is leuk voor later'!

EINDELIJK EEN MUZIEKTENT

Eindelijk kreeg Ermelo in 1934 een muziektent, naar een ontwerp van de heer Verhagen. Al 40 jaar waren er muziekverenigingen en pas nu was de achterstand op andere Veluwe dorpen ingelopen. Op Koninginnedag werd de muziektent ingewijd met een concert door Excelsior. In het oranje-programma stond abusievelijk dat het concert voor hotel Roelofsen zou worden gegeven. Velen hadden de extra advertentie in de krant gemist en kwamen daardoor te laat. Bovendien kon men zich niet voorstellen dat het Weitje, anders verboden gebied, betreden mocht worden!

Zo werd bij de Muziektent gefeest op 18 april 1945.

EEN KAPOT LAMPJE

Tussen de beide oorlogen kwam het bestuur jaarlijks zo'n 15 à 20 keer bij elkaar voor een vergadering. Het was dan de gewoonte om een sigaar op te steken op kosten van de vereniging. Toen het een keer later werd dan anders en de heren trek hadden in een tweede sigaar, werd voorgesteld dit te boeken als 'enkele kapotte lampjes van de feestverlichting', zodat de kascommissieleden het niet zouden ontdekken. Gelukkig waren er toen ook al bestuursleden die op de kleintjes letten.

HET EINDE VAN HET FEESTTERREIN

Het gemeentebestuur was begonnen met het maken van bouwplannen voor het feestterrein. Overwogen werd om 'een voormalige kwekerij' te bestemmen als sport- en feestterrein, maar dit plan werd afgewezen omdat het de rustige omgeving zou verstoren. De Oranjevereniging moest op 1 november 1935 het terrein ontruimd hebben, zonder dat er een alternatief geboden werd, terwijl men toch vond 'dat de COV het waard was dat zij de beschikking kreeg over een behoorlijk terrein in het centrum van het dorp'.

In 1935 viel Koninginnedag op een zaterdag: '*voor neringdoenden is het verre van gemakkelijk om winkel of werkplaats te sluiten en feest te gaan vieren*'. Het bestuur besloot daarom de feestelijkheden op de vrijdag te plannen.

Dit leek een gouden greep, want in omliggende dorpen werd voor de maandag gekozen. Zo zou Ermelo extra veel publiek trekken. Helaas verregende een groot deel van het avondprogramma.

Alleen de 'hof'goochelaar verplaatste zijn optreden van het terrein aan de Julianalaan naar de Muziek tent, waardoor hij tenminste droog stond, maar het publiek jammer genoeg weinig van zijn trucs kon zien.

DE VERLOVING VAN PRINSES JULIANA

In september 1936 werd de verloving bekend gemaakt van Prinses Juliana met Prins Bernhard. Dit werd in Ermelo gevierd met een feestelijke bijeenkomst in de Nederlands Hervormde Kerk, waaraan ds Halsema en ds Kruishoop meewerkten. Drie dagen later, op 11 september, was het een Nationale Feestdag. Er was weinig tijd geweest om iets te organiseren, maar met enkele concerten en een optocht voor de schoolkinderen werd het een 'keurig feest'.

Dit feest was een lichtpuntje in deze donkere tijden vol oorlogsdreiging.

HET HUWELIJK

Het bruidspaar koos als trouwdag 7 januari, niet ideaal voor een dorpsfeest, maar een betekenisvolle datum. Het was ook de dag waarop de grootmoeder van de bruid in het huwelijk was getreden in 1879.

Met spoed werden er plannen gemaakt om van deze dag, ook in Ermelo, een groot feest te maken.

Het 'Comité Feestelijkheden 7 januari 1937' werd opgericht om de plannen verder uit te werken en om geld in te zamelen.

Bij het ingaan van de bruidsdagen werd een klein feestje georganiseerd. Er was 's middags een muzikale rondgang door het dorp, waar de jeugd hossend achteraan gingen.

Voor het postkantoor hield de burgemeester een speech en hierna werden twee coupletten van het Wilhelmus gespeeld en meegezongen.

Van 7 tot en met 9 januari waren er feestelijkheden, beginnend met een kerkdienst en eindigend met de vertoning van de film die op de huwelijksdag was gemaakt. Het hoogtepunt was de opvoering van het toneelstuk 'Slaet op den Trommele', door jongelui onder leiding van de heer Plomp.

De bestuursleden hadden aan de vooravond van de feestdag de handen flink uit de mouwen gestoken. Voor de f 800,- die de collecte had opgebracht, kocht men 500 pond rundvlees, 220 pond rundvet, 200 pond worst en 550 pond spek.

Dit omslag, waarin het huwelijkslied zat, was van de toen 9-jarige Bep Kuyt.

Deze poort stond op de Horsterweg ter hoogte van de Groene Allee (1937).

De zuil op het plantsoen aan de Horsterweg was met stof bekleed. Binnenin was verlichting aangebracht en dit gaf in het donker een leuk effect (1937).

Het bestuur kwam weer bij elkaar in de grote ruimte van de Electricische Centrale om alles te verpakken in emaille pannen, die feestelijk van oranje linten werden voorzien. Met een lint in de nationale kleuren werd hieraan een naamkaartje bevestigd en een foto van het bruidspaar. Daarna leverden de bestuursleden de cadeaus persoonlijk af bij 170 daarvoor in aanmerking komende gezinnen. Bovendien was er 100 mud kolen ingekocht, waarmee nog eens ruim honderd gezinnen blij gemaakt werden. In deze magere jaren werd dit zeer op prijs gesteld.

DE SPION VAN DE PRINS

Het toneelstuk in 1937 was zo in de smaak gevallen, dat direct het volgende stuk in studie werd genomen. Op 30 april en tweemaal in mei werd het nieuwe stuk 'De Spion van de Prins' met groot succes opgevoerd.

Voor het eerst werd dit jaar ter gelegenheid van de verjaardag van Prins Bernhard, een concert gegeven door Crescendo in de Muziektent. Hieraan vooraf ging een muzikale mars vanaf het station door het met veel vlaggen versierde dorp.

Hoewel er veel nieuwe leden bij kwamen waren er toch niet genoeg inkomsten om na alle feesten, ook op Koninginnedag nog eens flink te kunnen uitpakken. De kinderspelen werden geschrapt waardoor er bespaard kon worden op de kosten van het huren van een feestterrein. De optocht met versierde wagens ging wel door, evenals de ringrijderij met motoren en tandems.

BLIJDE VERWACHTING

In 1938 stond er weer een extra feestje voor de deur. In januari werd de komst van een prinskind verwacht. Velen waren blij dat de geboorte van Prinses Beatrix nog net in januari plaats vond, want anders had het opschrift op heel wat versieringen en artikelen die al voorbereid waren, veranderd moeten worden in 'februari'.

Direct na het officiële communiqué, 's morgens op 31 januari, werd er volop in het dorp gevlagd. Twee herauten te paard verkondigden 'de blijde mare', en 's avonds was er een fakkeloptocht, waarbij er gestopt werd bij het gemeentehuis. Hier was het publiek zo luidruchtig dat weinigen iets van de speech van burgemeester Mackay gehoord hebben, evenmin van het gedicht dat mevrouw Loot voordroeg. Daarna vertrok de stoet naar het feestterrein waar een vreugdevuur ontstoken werd. Excelsior verzorgde een feestprogramma en tot slot ging men, achter de

muziek aan, het hele dorp nog eens door, om bij het Weitje te eindigen met het spelen en zingen van het Wilhelmus. Het was heel bijzonder dat deze keer op het feestterrein geen entree geheven werd.

De burgerij had bij de huis-aan-huis collecte zo gul gegeven dat de COV aan de drie gezinnen, waar op 31 januari ook een baby was geboren, een luiermant met uitzet kon schenken.

De heer B. Kiffen, deed bovendien een wieg met uitzet cadeau. Andere gulle firma's waren F. Jaarsma (een wollen deken), Wed. Leene (babyschoentjes), J. v.d. Brink (een krentenbrood) en M. Koppe (een bloemenmand). Bovendien werden bij enkele behoeftige gezinnen pakketten met levensmiddelen gebracht. Verder kregen alle schoolkinderen en de bewoners van de Stichtingen beschuit met oranje muisjes.

1939 - EEN OPEN FEESTTERREIN

Devaste leverancier van muziek op Koninginnedag was Excelsior, die daarvoor in 1938 f 193,- kreeg, 'een aardig bedrag voor bier en sigaren'. De muziekvereniging had echter laten weten moeite te hebben met een optreden 'achter prikkeldraad'. Helaas waren de inkomsten uit de toegangskaartjes hard nodig om alle kosten van een feest te dekken.

Op de voorjaarsledenvergadering van de COV werd het voorstel aangenomen om voortaan geen toegang te heffen voor het feestterrein. Voor het eerst werd dit toegepast tijdens de feestweek in september, waarbij behalve Koninginnedag ook het 40-jarig regeringsjubileum werd gevierd. Koninginnedag was veel minder geanimeerd dan anders, omdat er door geldgebrek nu geen avondprogramma op het feestterrein was. Bovendien waren de kinderspelen verplaatst naar het feest op 6 september. Hierbij werd ingesteld, dat wie aan de spelen wilde deelnemen inschrijfgeld moest betalen. Het geld moest toch ergens vandaan komen. Het probleem met Excelsior kwam in oktober 1938 op de najaarsvergadering weer aan de orde. Helaas kon men het niet eens worden en het hele bestuur trad af. Daarna werd er via open brieven in de krant verder ruzie gemaakt, tot de redacteur er genoeg van kreeg. Vier maanden later werd op een extra ledenvergadering besloten dat het feest in de toekomst toch op een afgesloten terrein gevierd zou worden. Leden kregen daarbij gratis toegangskaartjes, net als vroeger.

Excelsior omstreeks 1935.
De dirigent de heer v.d. Kraats heeft het dirigeerstokje op zijn knieën.

Helaas is onbekend wanneer deze foto genomen is. Op de achtergrond, met hoed, bestuurslid J. J. Loot

Verder werd vastgesteld dat het bestuur voortaan niet verplicht zou zijn tot samenwerking met Excelsior. Hierna was het demissionaire bestuur bereid weer in functie te treden en konden er plannen gemaakt worden voor 31 augustus 1939. Men wist toen nog niet dat alle moeite voor niets zou zijn.

GEBOORTE VAN PRINSES IRENE

Ter gelegenheid van de geboorte van Prinses Irene (deze naam betekent vrede) op 5 augustus 1939, werd door DVS op hun terrein een springconcours georganiseerd. Dankzij de medewerking van het 1e Regiment Veld Artillerie, onder leiding van kapitein Brouwer, werd dit een zeer geslaagd feest, waar veel publiek op afkwam. De prijs van het toegangskaartje had hen niet weerhouden. De bijdrage van de COV bestond uit het betalen van de toegang voor de schoolkinderen. Bovendien kregen de kinderen wat lekkers aangeboden door het bestuur.

VAN UITSTEL KWAM AFSTEL

Op 29 augustus 1939 stond er de volgende advertentie in de krant: *'In verband met de ernstige tijdsomstandigheden besloot het bestuur van de Christelijke Oranjevereniging alhier, de feestelijkheden ter gelegenheid van den verjaardag van H.M. de Koningin, uit te stellen tot gunstiger tijden. Wel worden de ingezetenen verzocht op 31 Augustus de vlag uit te steken en zich met oranje te tooien. Geve God, dat wij weldra met een verlucht hart feest mogen vieren'.*

Het 'Wilhelminaspeldje' uit 1939 op ware grootte.

Van dit uitstel kwam afstel; de ingekochte 'Wilhelmina-speldjes' werden nooit gebruikt. Er waren dat jaar nog wel persoonlijke initiatieven. Zo tracteerden de bewoners van de Kerklaan de militairen, die daar in de school gelegerd waren, op een sigaar en op chocolade. Deze mannen hadden hierdoor een prettige herinnering aan Ermelo, toen zij met onbekende bestemming moesten vertrekken.

De oorlogsjaren en de wederopbouw

DE OORLOGSJAREN

De Oranjevereniging Ermelo heeft gedurende de oorlogsjaren weinig van zich kunnen laten horen. Wel werd in een advertentie in 1940 opgeroepen om op de verjaardag van Prinses Juliana te vlaggen.

De bezetter verbood alles wat met het Koningshuis te maken had. Toch stonden er het eerste oorlogsjaar omstreeks 31 augustus opvallend veel afrikaantjes en goudsbloemen in de vensterbanken. De Duitsers zeiden daar meestal niets van, des te meer de landwachters.

TOCH EEN ORANJEFEEST

De jongelui in Ermelo namen het niet, dat hen Koninginnedag, 'het feest van het jaar', ontzegd werd, terwijl er in hun ogen toch al niet zoveel te doen was in het dorp.

Ze besloten stiekem op 31 augustus een eigen feestje te bouwen en voorziers van goudsbloemen troffen ze elkaar bij het Bosbad. Hier werd heel zachtjes het Wilhelmus gezongen.

Helaas was de samenkomst verraden, want plotseling verscheen een auto met Duitse soldaten. De jeugd stootte uiteen en verstopte zich in tuinen en achter bomen. Eén van de jongens werd in de kraag gevat en meegenomen naar Harderwijk, de rest van de groep zat een nacht in grote angst. Gelukkig kwam de grootste pechvogel een dag later na een flinke portie corvé weer thuis. Voor velen was dit een onvergetelijke Koninginnedag geworden.

'ORANJE UTINGEN' ZIJN VOORTAAN VERBODEN

Op 24 februari 1941 kwam de verordening dat alle afbeeldingen van leden van het Koningshuis uit winkels en etalages verwijderd moesten worden en vanaf 29 juni van dat jaar ook uit alle openbare gebouwen.

Koninginnedag 1941 werd toen vooral een protestdag. De kerkdiensten op deze zondag werden bijzonder goed bezocht. Menig organist verwerkte in zijn improvisaties vaderlandslievende liederen om de mensen een hart onder de riem te steken en bijna overal werd aan het slot van de dienst het Wilhelmus uit volle borst meegezongen.

De oproeping heeft tot de opdracht van den Rijksoverheid aan de bezetter van het Nederlandsche gebied wordt bekend gemaakt:

Met het oog op de in de komende weken vallende gedenkdagen van leden van het Huis van Oranje wordt de bevolking van het bezette Nederlandsche gebied, er met den meesten nadruk op gewezen dat iedere demonstratieve gedraging, welke ook, en iedere betooging van afzonderlijke personen of van groepen van personen, welke direct of indirect, hoe ook tegen de bezettende macht gericht is, met de vereischte gestrengheid zal worden vervolgd. Als demonstraties en betoogingen, gericht tegen de bezettende macht worden ook aangemerkt demonstraties en betoogingen voor de Koningin of andere leden van van het Huis van Oranje, dat de oorlog tegen het Groot-Duitsche Rijk hardnekkig voortzet. Derhalve kan het opspelden en dragen van insignes, bloemen, kleuren e.d., die een sympathie voor het Huis van Oranje tot uitdrukking brengen evenmin geduld worden, als het uitsteken van vlaggen of het aanbrengen van andere versieringen aan gebouwen ter eere van een lid van het Huis van Oranje. Het zelfde geldt voor iedere andere gedraging, welke kan dienen voor het genoemde doel.

Degene, die tegen den inhoud van deze bekendmaking handelt, wordt streng gestraft, in het bijzonder indien hij demonstraties aanricht.

Het gemeentebestuur plaatste deze oproep in 'De Harderijker' van 30 augustus 1940.

Eindelijk zijn de bevrijders ook in Ermelo.

De trommelaars met hun 'even snel' gemaakt vaandel in de Torenlaan.

De Nederlands Hervormde gemeente in Huizen kreeg hiervoor een boete van f 60.000,- opgelegd. Korte tijd later werd het verbod op Oranje-uitingen nog eens aangescherpt: het werd verboden om de namen van levende leden van het Oranjehuis te gebruiken.

Ds Kruishoop, de eerste dominee van de Nieuwe Kerk, bad iedere zondag: 'Wees Gij met hen die over ons gesteld zijn en hen die in hoogheid zijn gezeten. Geef hen wijsheid en inzicht, opdat zij zich naar Uw wil richten. Wees Gij met ons land, ons volk en ons vorstenhuis; met onze geliefde Koningin en haar ganse huis. Geef hen kracht, steun en sterkte, opdat het hen wel ga'. Ter gelegenheid van 31 augustus bovendien: 'Wij danken U dat U onze geliefde vorstin weer een jaar hebt willen sparen'. Zelfs de aanwezigheid van Duitsers of enkele SS'ers weerhield hem hier niet van.

DE BEVRIJDING VAN ERMELO

Een van de eerste muzikale uitingen na de oorlog was die van 'de Trommelaars', een spontaan opgericht orkest, naar het voorbeeld uit 1931 (de trommelclub van de heer W. Knoppert, schoenmaker in Ermelo). De jongens uit de hoogste klassen van de lagere school, liepen na de bevrijding van Ermelo op 18 april 1945 trommelend op alles wat maar lawaai kon maken naar Harderwijk. Daar werden ze weggestuurd omdat niet iedereen hun 'muziek' wist te waarderen.

HET ORANJEBESTUUR VERGADERT WEER

Op 5 mei 1945 werd de eerste na-oorlogse bestuursvergadering gehouden, bij de heer van Ree thuis, met verder de heren v.d. Meijden, Luiting, Loot, de Vries en Roelofsen. Al snel daarna werd de heer Poolen tot voorzitter gekozen. Hij leverde een grote bijdrage aan het weer op poten zetten van de vereniging. De eerste activiteit was het vorm geven aan de bevrijdingsfeesten op 28 en 29 juni. Hierbij lag het accent op het herdenken en op een kinderfeest, met natuurlijk weer een optocht. Hierin reden 84 wagens mee, waarvan er 69 vol waren met schoolkinderen. Hoewel de gemeente dennengroen 'te leen' had aangeboden, was er weinig werk gemaakt van de straatversiering. De eerste prijs, een taart, werd gewonnen met de poort aan de Hamburgerweg, ter hoogte van de firma Goedvree. Ook voor de zuil aan de Julianalaan werd een prijs gegeven.

'JUF WILLIE IS DOOD'

De kinderen werden bij een optocht door de onderwijzers op en vanaf de wagens geholpen. Dit was geen ongevaarlijke taak. Toen 'juf Willie' op de wagen stond om een kind eruit te tillen, stapte het paard naar voren, waardoor de juf haar evenwicht verloor en van de wagen viel. Een meisje dat hiervan getuige was rende naar huis om daar het drama te vertellen: 'Juf Willie is dood'. De juf lag even bewusteloos, maar is de hersenschudding gelukkig goed te boven gekomen. Iets dergelijks overkwam in 1952 de voorzitter van de COV, de heer W. van Dolderen, toen hij op Koninginnedag in een open vrachtwagen stond, om sinaasappels naar het ziekenhuis 'Salem' te brengen. Hij viel van de wagen toen de chauffeur plotseling remde. De vrachtwagen bleek net zo gevaarlijk als de paard en wagen.

ERMELO VIERT WEER KONINGINNEDAG

Daar er bij de bevrijding al een kinderfeest was geweest, werd Koninginnedag 1945 meer een feest voor ouderen. Er was een film, een bloemencorso, een wandelmars (door de schaarste werden de medailles pas twee jaar later uitgereikt) en een militair defilé. Voor de oudere jeugd waren er volksspelen. Omdat de leverancier de vraag niet aan kon, werd het vuurwerk uitgesteld tot 7 september. Toen was er ook een feestavond voor de militairen in de Jan van Schaffelaerkazerne, waarbij het historisch spel 'De Lachende ridder' werd opgevoerd. Het stuk ging over de 80-jarige oorlog en werd gespeeld door leden van de gemeenschap van oud-illegale werkers uit Voorthuizen, onder leiding van de heer Gerritsen. Dit was op het laatste moment geboukt, ter vervanging van het oorspronkelijk geplande 'Vadertje Langbeen' van een Noordwijkse toneelgroep. De regisseur daarvan had al laten weten waarschijnlijk niet aanwezig te kunnen zijn, maar bij het zien van het feestterrein liet hij het helemaal afweten. De Oranjevereniging probeerde de schuld af te schuiven door over 'ziekte van één van de hoofdrolspelsters' te spreken, maar dit werd door anderen niet geaccepteerd. Via ingezonden stukken in de krant werd de onenigheid uitgevochten.

LEDENWERFACTIE

Het actieve Oranjebestuur zette een ledenwerfactie op. Met de 400 nieuwe aanmeldingen kwam het ledenbestand op 600. De volgende twee jaar kwamen hier nog eens 200 bij. Dat gaf hoop voor de toekomst.

De versierde Stationsstraat ter hoogte van de Rietlaan t.g.v. de bevrijdingsfeesten.

De brandweer in juni 1945 met de enige brandspuit die na de oorlog over was.

Het stuk dat ook in 1937 een succes was, kan zo weer opgevoerd worden, want het script ligt nog steeds in ons archief.

Uit het 'Ermelo's Nieuwsblad' van 23 augustus 1946.

Chr. Oranjeveren. - Ermelo

31 AUGUSTUS

„Slaet op den Trommele”

PRACHTIG HISTORISCH SPEL

Vóórverkoop kaartje: Zaterdag 24 Augustus
in Chr. Volkstheater voor leden van 5-7.30
over n.m., voor niet-leden van 7.30-9 uur n.m.

Bestuursleden die in deze periode de meeste nieuwe leden maakten kregen een attentie. De hoofdprijs, een taart, was voor de heer Ittersson, de tweede prijs, een fles wijn, ging naar de heer Broekema en de derde prijs, een doos sigaren, was voor de heer Feenstra.

In 1973 werd in het programmaboekje voor het eerst een ledenwerfkaart opgenomen. Het aantal leden bedroeg toen nog maar 243 en dat was voor de Oranjegezinde gemeente Ermelo veel te weinig. Het honderdste nieuwe lid, de heer A. van de Bos, werd in de bloemetjes gezet, maar het einddoel was toch 1000 leden. De leden werden opgeroepen om een lid te werven en daarmee konden zij een Julianalepeltje verdienen. Vijf jaar later werd deze succesvolle lepeltjesactie nog eens herhaald.

In 1980 kon het duizendste lid ingescheven worden: de familie Noordzij kreeg bloemen aangeboden en de grammofoonplaat van de inhuldigingsfeesten.

De dinerbonnens op verzoek van de familie omgezet in een schenking aan de Stichting Vluchtelingenwerk.

FEESTEN MOET JE WEER LEREN

In de na-oorlogse jaren van wederopbouw verzocht de Koningin om *‘de feestelijkheden ter gelegenheid van haar verjaardag een sober karakter te geven’*. De COV gaf hieraan gehoor en bespaarde op de kosten van het huren van een geluidsinstallatie bij het Julianaconcert van Excelsior op het Weijte. De jongeren maakten hier echter zoveel lawaai, dat ondanks herhaalde verzoeken om stilte, spelen onmogelijk was.

Het concert werd daarom halverwege afgelast.

Omdat er ook vaak geklaagd werd over het lawaai van het verkeer, maakte de burgemeester begin augustus 1946 in een extra verordening bekend: *‘Het is verboden op plaatsen waar en tijdens dat een openbare muziekkuitvoering wordt gehouden, de stilte of de orde te verstoren, of op welke wijze ook, geraas of beweging te verwekken, of zich door praten, lachen, stoeien of op eenige wijze onbehoorlijk te gedragen’*.

De plaats van de muziektent leek niet zo goed gekozen.

Op Koninginnedag in 1946 werd het stuk *‘Slaet op den Trommele’* opgevoerd, waaraan onder andere meededen de heren Wynia, Vroegop, Hoogenboom, Voerman en Koppe *‘die wel wat jong leek voor zijn rol van herbergier’*.

Het was een stuk vol Nederlandse geschiedenis.

De grimeur was de plaatselijke kapper Buma en de leiding had de heer J. Ph. Plomp.

Met de nieuwe start van de COV werden ook de statuten van de vereniging aangepakt. De voorzitter werd vanaf dat moment door de Algemene Ledenvergadering gekozen uit het bestuur dat voortaan uit negen leden mocht bestaan.

Later werd het maximum elf, maar door allerlei wisselingen, waren er in 1998 nog maar zeven.

SNOEP OP DE BON

In 1947 werd de geboorte verwacht van het vierde prinskind. Het bestuur wilde de schoolkinderen graag tracteren, maar veel artikelen waren op de bon. De Ermeloërs werden opgeroepen elk 1 snoepbon af te staan, zodat alle 1500 kinderen in Ermelo, Horst, Telgt en Tonsel een reep chocolade en een beschuit met muisjes konden krijgen.

Bij de geboorte van Prinses Marijke Christina, op 18 februari, lazen vier herauten, op diverse plaatsen in het dorp, een door de heer Plomp gekalligrafeerde oorkonde voor. Het was verkeerde zuinigheid om de kosten van het livrei van de herauten (f 150,-) te besparen. Zij zagen er nu niet erg feestelijk uit.

's Avonds werden bij het vreugdevuur in de Riet eerst de muziek-instrumenten ontdooid, daarna kon pas gespeeld worden. Voor een concert op het Weijtje was het helaas veel te koud, evenals voor een lampionoptocht (iets wat zich in januari 1990 en 1996 herhaalde).

HET MONUMENT

Op 4 mei 1946 plantten vijf schoolkinderen bij het station een 'Bevrijdingsboom'. Vijftig jaar later kreeg deze rode beuk, een bordje met het opschrift:

'opdat de jeugd van Ermelo deze boom groot zal zien worden en dat bovenal de bevrijding van mei 1945 een lang vreedstijdsperk zal hebben ingeluid'.

In de eerste jaren na de oorlog kwam men voor de herdenking van de oorlogsslachtoffers bij elkaar op het Weijtje of bij de Oude kerk, om vandaar onder klokgelui naar de Algemene Begraafplaats te lopen. Daar werd dan kort gesproken, waarna bij een van de graven kransen werden gelegd. De krans van de COV had in 1947 het opschrift *'In dankbare herinnering van de Ermelose burgerij'*. Hierna volgde het defilé, zoals dat ook in 1998 nog gebeurde.

Op Koninginnedag ging de muziek ook langs Rehoboth en Salem.

43	44	45	46
45a	44a	43a	42a
45b	44b	43b	42b
45c	44c	43c	42c
45d	44d	43d	42d
45e	44e	43e	42e
45f	44f	43f	42f
45g	44g	43g	42g
45h	44h	43h	42h
45i	44i	43i	42i
45j	44j	43j	42j
45k	44k	43k	42k
45l	44l	43l	42l
45m	44m	43m	42m
45n	44n	43n	42n
45o	44o	43o	42o
45p	44p	43p	42p
45q	44q	43q	42q
45r	44r	43r	42r
45s	44s	43s	42s
45t	44t	43t	42t
45u	44u	43u	42u
45v	44v	43v	42v
45w	44w	43w	42w
45x	44x	43x	42x
45y	44y	43y	42y
45z	44z	43z	42z

Deze foto werd illegaal in Nederland verspreid, nadat in 1943 in Canada, Prinses Margriet was geboren.

Naast het monument met het opschrift: 'Voorbijganger dankbaar gedenk hen die offerden hun eigen leven 1940-1945', de heren W. v. Dolden (l.) en W. de Vries.

In de loop van 1947 werd een comité opgericht om te komen tot een herdenkingsmonument. De keus viel op het ontwerp van de Bussumse kunstenaar de heer N.A. v.d. Kreek. Zijn beeld van een treurende vrouw behoorde bij de 40% die meteen de eerste keer werd goedgekeurd door de Adviescommissie voor Oorlogsmonumenten. Het werd in brons gegoten en op een voetstuk van natuursteen geplaatst.

'De kunstenaar heeft op het gelaat van het beeld een uitdrukking van gestilde smart weten te leggen. Deze volwassen vrouw heeft de kracht ontvangen om het leed aan te kunnen, is de indruk die het aanschouwen rustig zal maken en daarom kan ook van dit monument een heenwijzing worden gesuggereerd naar Hem, uit Wien en tot Wien alle dingen zijn'.

Het heeft enige moeite gekost om het geld bij elkaar te krijgen, maar op 4 mei 1948 kon het monument onthuld worden door mevrouw K.D. Offringa, die in Ermelo bij het ondergronds verzet gezeten had. Het plantsoen bij het monument aan de Horsterweg is jarenlang keurig onderhouden door tuinman Brandse. Omdat het monument nauwelijks meer te zien was tegen de hoge struiken is in 1998 de beplanting vernieuwd, zodat het beeld nu weer volledig tot zijn recht komt.

Bij de onthulling van het monument in Putten was de Koningin aanwezig. Toch was er geen enkele reden voor de Ermeloërs om jaloers te zijn. Dit bijzondere bezoek had te maken met het wegvoeren van de mannelijke bevolking van Putten in 1944. Slechts weinigen overleefden de concentratiekampen.

JUBILEUMFEESTEN

In 1948 waren er drie bijzondere oranje feesten: het 50-jarig regeringsjubileum van de Vorstin Wilhelmina, de troonswisseling en het 50-jarig bestaan van de COV. Een week lang viel er elke dag wat te beleven. Voor de schoolkinderen was er een herinneringsbeker met snoep. Als feestterrein werd voor het eerst de weide achter de Dorpsal bij de Smidsweg gebruikt, beschikbaar gesteld door de heer A. Bakker. De ledenkaart, kwam goed van pas, want niet leden moesten toegang betalen.

Veel bekende onderdelen stonden weer op het programma, zoals kinderspelen, optochten, verschillende voorstellingen van Pim Canté, film en vuurwerk, maar ook een betrouwbaarheidsrit en een ruiter- en sportfeest met medewerking van onder andere de Ruitervereniging uit Terschuur.

De allegorische optocht werd vooraf gegaan door een koets met het bestuur en de heer Terpstra (oud-verpleger en later groente-man in Ermelo), die erelid geworden was, omdat hij als enige al 50 jaar lid was van de COV.

Het eigen jubileumfeest werd gevierd in de Dorpsshal met een voorstelling van Carré's Radiosterren-Variété 'Vrij en Blij'. Hieraan vooraf ging een druk bezochte receptie. Eén van de cadeaus was een 'Rally-pen', aangeboden door de plaatselijke vulpenindustrie in oprichting (naast ELVA, aan de Kerklaan). Voorzitter, de heer Poolen, overhandigde het geschenk meteen aan de heer de Zwaan, die als secretaris het meeste schreef. De pen was geen lang bleven beschoren, de firma ook niet.

VOOR HET EERST KONINGINNEDAG OP 30 APRIL

De COV was niet gelukkig met de nieuwe datum van Koninginne-dag, de dag waarop in 1949 Koningin Juliana 40 jaar werd. Men vond dat er op 30 april geen dorpsfeest in de openlucht gehouden kon worden. Gekozen werd voor een optocht, een hardlooppwedstrijd, een filmvoorstelling door de heer Kammeijer, ringsteken en een historisch spel met zang en dans, waarbij in drie taferelen aandacht werd besteed aan de Spaanse, de Franse en de Duitse overheersing. Dit stuk, geschreven door de heer C. Lina, werd gespeeld door 30 jongens van de Zaterdagavond-club, de ZAC, de groep die wekelijks in de Dorpsshal bij elkaar kwam. Zij waren zelf met het idee gekomen om eens een toneel-stuk op te voeren en deden dat heel aardig.

Bij de betrouwbaarheidsrit van de MAC werd overwogen om de bekens, kransen en medailles te vervangen door luxe voorwerpen, zoals dat bij het ringsteken gebruikelijk was. Om de interesse te peilen werd men opgeroepen reacties te sturen naar de heer L. Bakker. Het gevolg was dat er niets veranderde. Wel kwam men in 1950 op het idee om naast de gebruikelijke prijzen, nu ook troostprijzen uit te reiken. Bij het hardlopen werden dat vier pakjes sigaretten.

HET FEESTTERREIN WEER ACHTER PRIKKELDRAAD

Het nieuwe feestterrein beviel zo goed, dat besloten werd het te voorzien van een twee meter hoge afrastering, een podium en een kleedruimte voor artiesten. De aannemer 'Gebroeders van den Berg', leverde uitstekend werk en in 1950 werd de accom-modatie goedgekeurd door 'de Plankeniers' uit Bussum.

Het bestuur in de Dorpsshal in 1948. Van l.n.r.: P. v. Ittersson, A. de Zwaan, K. Mol, G. Poolen, J. J. Loot, W. de Vries en L. Bakker.

Voerman H. v.d. Broek rijdt met kinderen van de school aan de Kerklaan, van Veldwijk naar het dorp (1948).

Gerda (l.) en Marty Luiting in 1950 met 'van Hoepelrok tot Pruikentooi'. Dagen werken aan kleding en pruiken werd beloond met een haarlint en een autootje.

Een zeer geconcentreerde deelnemster:
Mevrouw A. v.d. Meyden-Schetzer

Zij speelden op 31 augustus 'De vrolijke vrouwtjes van Windsor' van Shakespeare. Dit zou voor Ermelose begrippen iets heel bijzonders worden. Inderdaad werd er nog lang over gesproken, want er was grote kritiek op de vele krachttermen die er in voor kwamen. Men vond dat dit met betrekkelijk weinig moeite veranderd had kunnen worden. Van te voren was dit zelfs met regisseur Jan Lemaire jr. besproken. De heer van Dolderen, voorzitter vanaf 1949, bood de 3000 aanwezigen aan het eind van de voorstelling dan ook zijn excuses hiervoor aan. Toch kregen de dames van het toneelgezelschap als dank de gebruikelijke doos bonbons.

IS DE COV NOG WEL CHRISTELIJK ?

In 1946 vroeg de COV om koninklijke goedkeuring, die eind 1950 werd verleend. Vol trots kon het bestuur dit melden op de eerstvolgende Algemene Ledenvergadering. Toch was niet iedereen gelukkig met de naam van de vereniging. Een Oranjevereniging hoorde zich niet 'christelijk' te noemen; immers zij organiseerde toch feesten voor iedereen, niet alleen voor christenen. Pas in 1971 werd de naam veranderd in 'Oranjevereniging Ermelo'. Dit werd in de tachtiger jaren afgekoort tot OVE. Dit was geen goed idee, want daar waren er al twee van in Ermelo: de Ondernemersvereniging Ermelo en de Oudheidkundige Vereniging 'Ermeloo'. In 1998 werd hier dan ook van afgestapt en werd de naam 'Oranjevereniging Ermelo' weer voluit gebruikt.

PRINS BERNHARDDAG

Omdat men zo lang gewend was Koninginnedag in de zomer te vieren, kon men hier niet ineens van afstappen. Helaas gaf de onderwijsinspectie geen toestemming voor een feest op 31 augustus. Het bestuur kreeg het advies iets te organiseren op de verjaardag van Prins Bernhard. In 1951 werd dit voorstel overgenomen en kwam er op 29 juni een groot kinderfeest met prijzen en tractaties. Het klapstuk was een stoelendans voor de onderwijzers. Toch bleef men proberen om invulling te geven aan 31 augustus. Dit werd gezien als afsluiting, speciaal bedoeld voor de middenstanders. Zij hadden dan eindelijk tijd om zelf feest te vieren, na het vertrek van de pensionisten. Voor hen werd er tijdens de 'Zomerfeesten' door de winkeliers en de VVV ook van alles georganiseerd, zoals de gecostumeerde ringrijderij en de vossenjacht.

Ook het 'Cultureel Comité' bezorgde de gasten vaak een plezierige avond, op het feestterrein dat van de COV werd gehuurd. De COV kon aan deze feesten niet meewerken. Volgens de statuten moest een feest iets te maken hebben met het Koninklijk Huis. Steeds was het doel vooral om *'de historische zin van het volk te verdiepen en hulde te brengen aan het vorstenhuis'*.

EEN REGENPROGRAMMA ACHTER DE HAND

In 1952 is het bestuur voor het eerst gaan werken met een regenprogramma voor Koninginnedag. De helft van de verkochte kaartjes voor de openluchtvoorstelling werd aan de achterkant voorzien van een stempel. Bij regen zouden er twee voorstellingen gegeven worden in de Dorpschal. Een kaartje met een stempel gaf dan recht op toegang tot de eerste voorstelling. In later jaren kon het publiek terecht in zowel de Dorpschal als in Volksbelang. De artiesten wisselden in de pauze van zaal, zodat in beide een bijna identiek programma gespeeld werd.

Op maandag 1 september 1952 was er toch een feest voor kinderen met de voorstelling 'Sjors en Jimmy van de Rebellenclub'. Ieder kind kreeg gratis een Sjors en Jimmy prentenboekje en er was een zangwedstrijd, die gewonnen werd door Henkie Nijenhuis van de Zeeweg. Hij gaf de beste uitvoering van 'Wij gaan naar de speeltuin toe' en mocht de hoofdprijs, een cowboypak, mee naar huis nemen.

Daarna is nog een jaar geprobeerd om op 31 augustus een gezellige avond met artiesten te organiseren en bij de viering van het vijfjarig regeringsjubileum van Koningin Juliana een zangavond. Hiervoor was echter weinig belangstelling.

DE WATERSNOODRAMP VAN 1 FEBRUARI 1953

Tijdens de jaarvergadering twee maanden later werd natuurlijk aandacht besteed aan de grote stormramp. Gesproken werd over *'de afschuwelijke watersnoodramp, die weer eens bewezen heeft, waarin een klein land groot kan zijn, met als lichtend voorbeeld, het Oranjestad. Welk een liefde voor haar volk toonde onze Koningin in die dagen. Met Prinses Wilhelmina en niet te vergeten onze goodwill ambassadeur Prins Bernhard, waren zij dag aan dag daar waar ellende en droefenis was. Laten we ons weer eendrachtig tonen en allen zonder uitzondering Haar verjaardag vieren. Laten we tonen dat we werkelijk achter Haar staan, mede blij met Haar zijn'*.

Roodkapje, ideaal om uit te beelden: Annette v.d. Wel met een geleende hond, omstreeks 1951.

Tjeerdje v.d. Velde (l.) als Roodkapje in 1952.

De aankomst van Koningin
Juliana bij de gemeentegrans.

Doordat de auto geleidelijk de plaats had ingenomen van de paard en wagen, waren er elk jaar minder wagens beschikbaar voor het vervoer van de schoolkinderen. In 1953 kwam hier voor in de plaats een gecostumeerde kinderoptocht voor alle scholen, ook uit Horst en Tonsel; verder was er feest op school en waren er kindervoorstellingen. Ook de volksspelen voor de oudere jeugd met hardlopen, een rijwielrace en ringrijden, bleven een vast onderdeel, wel op een steeds wisselende plaats in het dorp.

KONINKLIJK BEZOEK

Een hoogtepunt in 1954 was het werkbezoek van de Koningin aan Ermelo op 10 juni. 's Morgens werd Sonneheerdt bezocht, daarna kwam de Koningin langs het Weitje, waarna zij verder reed naar Veldwijk en de school van 's Heeren Loo. Dat was een druk heel programma voor één dag.

Zodra de plannen voor dit bezoek bekend werden, ging het bestuur van de COV aan het werk om deze dag voor iedereen onvergetelijk te maken. De 450 schoolkinderen van de hoogste drie klassen studeerden twee liedjes in, die gemaakt waren door mevrouw Munnik-Hasper. De generale repetitie was een dag voor het bezoek, op het feestterrein achter de Dorpsal.

Excelsior speelde onder leiding van de heer van der Kraats, die ook het koor moest dirigeren. Hij was nogal klein en stond, bij gebrek aan een podium, op een kruiwagen. Voor de generale goed en wel afgelopen was stond de man, die als tegengewicht fungeerde op. Het vervolg laat zich raden.

HET GESCHENK

Velen hebben meegewerkt aan het welslagen van het Koninklijk bezoek. Zo gingen de dames van de Christelijke Vrouwenbond huis-aan-huis geld ophalen voor het geschenk. Gekozen was voor een massief zilveren tafelbel, die gemaakt werd door de heer P. Heers uit Schoonhoven, naar een ontwerp van de secretaris van de COV de heer A. de Zwaan.

Helaas regende het toen de Koningin bij het Weitje aankwam, waardoor zij vanuit de auto naar het zingen luisterde.

De liedteksten werden aangeboden door Seppie Dronkert en de bloemen, verzorgd door de plaatselijke bloemist Hulstijn, door Rietje den Uyl. De 1600 schoolkinderen die aanwezig waren kregen de tekst, gedrukt op Oud-Hollands papier, later ook als herinnering mee.

De heer van Dolderen overhandigde de Koningin de bel, met een oorkonde die gekalligrafeerd was door korporaal Helling van de S.R.O.I.

Een zeer jong toeschouwertje barstte bij het zien van de Koningin in huilt uit. Het meisje was teleurgesteld omdat de Koningin geen kroon droeg. Zij kon niet weten, dat de Nederlandse Koning(in) nooit een kroon draagt. In Engeland vindt wel een kroning plaats door een hoge geestelijke, maar bij ons is sprake van een inhuldiging. De kroon, de scepter en de rijksappel worden als symbolen van het koningsschap bij de inhuldiging wel getoond.

Na het wegrijden van de Koningin, gingen de kinderen naar de VAD-garage, die in verband met de regen beschikbaar was gesteld. Tijdens het feestprogramma daar werd getraceerd op een flesje limonade en wie het lege flesje inleverde kreeg een ijsje. Als herinnering kregen de kinderen ook nog een beker, die speciaal voor deze gelegenheid was gemaakt.

BRANDGEVAARLIJKE BALLONNEN

Op Koninginnedag 1955 werd een ballonnenwedstrijd gehouden in samenwerking met de Luchtvaartclub 'Viruly'. Voor twintig cent konden de kinderen een kaartje voor de ballon kopen. Bij de uitreiking van de ballonnen, die gevuld waren met brandbaar gas, mocht men op het feestterrein niet roken. Hier verliep alles nog goed. Anders was dat 's avonds bij het afsteken van het vuurwerk. Omdat een verkeerde afsteekbuis gebruikt werd, vloog een van de pijlen niet omhoog, maar in de doos met het andere vuurwerk, dat in één keer met daverend geknal ontplofte. In een paar minuten was alles voorbij. Persoonlijke ongelukken deden zich niet voor, maar Excelsior, die de muziek verzorgde, zat in een enorme vonkenregen. Gelukkig droegen de muzikanten hun gewone kleding en geen uniformen. Deze werden aangeschaft na een inzamelingsactie in 1962.

Om het een beetje goed te maken werd eind augustus de gezellige avond onverwachts afgesloten met vuurwerk.

OPTOCHT KONINGINNEDAG 1955

De hoofdprijs in de optocht werd gewonnen door de Ulo. Leerlingen beeldden Jacoba van Beieren met haar gevolg uit. Enkele maanden later maakten de 33 kinderen, met hun begeleiders, een reisje naar Madurodam.

De tekening van A. de Zwaan en het uiteindelijke resultaat.

1955. Voorjaar met v.l.n.r.: Anthony Luiting, Elly Foppen, Willeke Bijker en Joke v.d. Velde.

1955: De Ulo kreeg de hoofdprijs.

Behalve gratis toegang kreeg iedereen twee consumpties aangeboden. Voor een lunchpakket moest zelf gezorgd worden. Andere prijzen waren waardebonnen van f 2,50. Tien bonnen kreeg de school van meester Poolen, voor de wagen met kabouters.

EEN INGETOGEN VIERING

Koninginnedag 1957 werd overschaduwde door de begrafenis van twee dorpsgenoten die, vier dagen eerder bij werkzaamheden aan de spoorbaan in Weesp, waren gegrepen door een trein. De kindervoorstelling van een Haags toneelgezelschap met 'de Avonturen van Bobbertje Bloedworst' ging wel door, evenals het avondprogramma van een gezelschap uit Zaandam. Maar de belangstelling voor de feestavond was gering. Slechts weinig Ermeloërs hadden behoefte aan een feestje. Alle muziekuitvoeringen in de open lucht werden deze dag geschrapt, zoals de gebruikelijke rondgang van de muziekcorsussen 's morgens, de militaire taptoe en de polonaise, die als slotnummer van Koninginnedag gepland stond.

OP ZOEK NAAR EEN NIEUW FEESTTERREIN

In 1958 was het ledenbestand met 180 teruggelopen tot bijna driehonderd. Gelukkig had een contributieverhoging er voor gezorgd dat de opbrengst ongeveer gelijk gebleven was. Toch dreigde er in 1959 een groot probleem: het feestterrein was dat jaar voor het laatst beschikbaar. De grond was verkocht ten behoeve van de bouw van een katholieke kerk. En dat terwijl het geld van de omheining nog niet eens was terugverdiend.

DE RUITERFEESTEN

Het in 1958 voor de tweede keer op Irenedag georganiseerde ruitersfeest, in samenwerking met de Landelijke Rijvereniging 'De Vrijheid' uit Terschuur, was de laatste activiteit op het oude feestterrein. De zomer-gasten die thuis al heel wat gewend waren, kregen in Ermelo toch wel iets heel bijzonders aangeboden. Erg in de smaak viel de hindernisbaan, waarbij de ruiter moest afstijgen, zijn hoofd in een bak water moest dompelen om daarna uit een bak meel een appel te happen. De stoelendans te paard zorgde ook voor grote hilariteit.

De Oranjevereniging werkte in 1955 mee aan de viering van het 1100-jarig bestaan van Ermelo.

De tijden veranderen in Ermelo

PRINSESSEN OP ERMELOSE BODEM

De prinsesjes, die op de Kees Boeke School zaten, kwamen regelmatig bij een vriendinnetje op kasteel Staverden, ook Ermelo's grondgebied. In 1949 bezocht Koningin Juliana haar daar kamperende dochters, de Prinsessen Beatrix en Irene.

In 1959 kwam Prinses Marijke, later Christina genoemd, met klasgenoten voor een vakantie naar het 'Trefpunt' in Ermelo, waar eerder ook Prinses Margriet een paar maal met school verbleef.

In 1965 hebben velen Prinses Margriet kunnen zien toen zij op Staverden bruidsmisje was bij het huwelijk van haar vriendin, de achterkleindochter van onze eerste beschermheer de heer F. B. s' Jacob.

GROOT FEEST OP 5 MEI

In 1960 was er op Koninginnedag alleen een feestavond. De kinderoptocht werd ter gelegenheid van '15 jaar bevrijd' gehouden op 5 mei. Er werd verder een bevrijdingswandeltocht gehouden, met een defilé bij het postkantoor, een autorally, een Veluwe festiviteitendag op de legerplaats, die ook toegankelijk was voor burgers, een goochelshow voor de kinderen en 's avonds een feestprogramma op het sportterrein van Veldwijk. Deze dag was de entree overal gratis. Zo was de veranderde feestlocatie voor de burgers niet ongunstig.

In augustus 1960 werd eenmalig een feest in 'het Bosbad' georganiseerd. Het programma was aangepast aan de nieuwe omgeving. Zo was er een optreden van 'de Bathing Beauty's', de vanuit een gondel hammondorgel spelende Jan Hendriks en kunstzwemsters uit Amsterdam. Ook het vuurwerk kwam hier goed tot zijn recht. De enige kritiek betrof het meezingen van het Wilhelmus. Nu het in vrijheid gezongen kon worden bleken weinigen het te kennen. Sindsdien is er niet veel veranderd, ook in 1998 werd hierover geklaagd.

Leerlingen van de Ireneschool als 'de vier jaargetijden' in 1959.

EEN ANDERE OPZET VOOR KONINGINNEDAG

In 1961 ging men over tot gratis 'Oranjevieringen op Straat'. Het werd nu een feest voor iedereen. Dit betekende dat leden geen voordeel meer hadden van hun lidmaatschapskaart, maar ook dat de COV geen inkomsten meer had uit de toegangskaartjes. De Ermeloërs werden dan ook opgeroepen om gul te geven bij de jaarlijkse collecte.

Nederland viert het zilveren feest

L.S.

Met grote verheerlijking is alom in drie lande vermaant, dat aan het 25-jarig bevelid van Hare Majesté de Koningin en Z.K. H. Prins Beatrix ook de aubade gegeven en worden, die het Nederlandse volk te al zijn geliefden danken van gansen harte en willen wijden. Via pers, radio en televisie heb ik ugenstondig kennis genomen van dieraar mededelingen, die te verheerlijking zijn.

Wij prijzen ons gelukkig U dierar te kennen mededelingen, dat naar de Jongel van Nederland, door de N.V. Kon. Spiltoer Omschrijving te Maastricht uitgegeven, zijn gelovende zilveren bekers worden vervaardigd, welke door de aubade illustratie een blijvende herinnering zullen zijn voor de kinderen van Nederland, die de zilveren bevestigingsmede mogen vieren.

Omme N.V. heeft de verkoop en vervaardiging niptich genomen en mededelingen aubade naar den in de alre

„HOLLANDS IJDELIJKE”

BEHEERD HET KONINKLIJKE

Over de (meer geestige) prijzen van al schiedrijke inkomsten, alreder beker te leveren vervuld met een staande campen (verval en niet door bevestigd) in opzich mogelijk te weten de med.

Voor het eerst werd de aubade gehouden in de VAD-hal.

Deze ruimte beviel uitstekend, maar helaas was hierbij slechts een gedeelte van de schooljeugd aanwezig omdat enkele scholen 's morgens een eigen feest vierden.

Toch kwamen er 1200 kinderen zingen voor wethouder van Emst, die waarnam voor burgemeester Martens.

Aan het ringsteken mochten behalve fietsen nu ook tractoren, ruiters te paard en brommers deelnemen. Verder waren er behendigheidssritten, een motorcross aan het Hanengewei en 's avonds diverse muziekuitvoeringen bij het postkantoor.

GEDE. KONINKLIJKE N.V.

AMSTERDAM

2-10-1962

10

HET ZILVEREN HUWELIJK VAN HET KONINKLIJK PAAR

In 1962 werd er landelijk gecollecteerd voor een geschenk aan het Koninklijk bruidspaar. Voorzitter van het plaatselijk comité was wethouder van Emst. Iedereen die bij de collecte in Ermelo f 2,50 of meer gaf, kreeg een herinneringstegel. Ouderen konden ook een felicitatiekaart sturen, waarvan alle geplakte postzegels ten goede zouden komen aan het geschenk. Het zilveren bruidspaar mocht hieraan zelf een bestemming geven. Het dorpsfeest werd gevierd aansluitend aan Koninginnedag tot en met vrijdag 5 mei.

Op Koninginnedag werden tijdens de aubade in de VAD-garage de heren C. Brummelkamp, directeur van de N.V. de 'Veluwe Autodienst', en de wethouders G. van Emst en C. Dooyeweerd benoemd tot ereleden van de COV. Zo werden zij bedankt voor het vele werk dat zij hadden verzet bij de voorbereiding van de feestweek.

Hierna konden de kleintjes uit de klassen 1, 2 en 3 in de garage genieten van 'Bobbetje Bloedworst', door het Haags Toneelgezelschap. De kinderen uit de hogere klassen wandelden met muziek naar de schouwburgzaal van de legerplaats voor een filmvoorstelling.

's Middags was er een allegorische optocht. Enkele onderwerpen sprongen eruit, zoals de spoken uit het Solse Gat, die (hoe toepasselijk) op een middeleeuwse bruiloft kwamen, maar ook de heersende woningnood werd uitgebeeld.

Het oranjebal werd gehouden in het tot Wiener Café omgetoverde Christelijk Volksbelang. Zowel het orkest als de bediening hadden zich in passende kleding gestoken. Het publiek was verzocht om in avondkleding te komen.

In deze tijd had nog niemand van André Rieu gehoord.

Na ontvangst van deze verkoopbrief bestelde ook het COV-bestuur bekers.

Tijdens de huwelijksfeestweek was er verder een oranje-jubileumrit van de MAC, een demonstratie door de Ermelose Ponyclub, een puzzel-rijwielrit voor jong en oud en op zaterdag waren er bevrijdingsmarsen, waarbij ook rekening was gehouden met de allerkleinsten. De jongste deelnemer van 4 jaar liep 5 km. De oudste, de 73-jarige heer Galekamp liep zonder moeite 25 km.

IN 1962 WAS ER OOK VERDRIET

In november 1962 overleed Koningin Wilhelmina op 82-jarige leeftijd. Uit elke provincie gingen 50 personen naar de begrafenis. Uit de omgeving van Ermelo waren dat onder andere de heer G.J. Numan, burgemeester van Harderwijk, en de schaapherder 'Willem' uit Elspeet. In de Raad van Ermelo werd de Koningin herdacht tijdens de vergadering van 10 december.

Het Koninginnedagprogramma was in 1963 niet veel anders dan het jaar ervoor. De leerlingen uit de klassen 1, 2 en 3 moesten nu na de aubade naar de Dorpsshal, waarbij de politie zorgde voor een veilige oversteek over de Putterweg.

's Middags werd er voor het eerst op Koninginnedag een voetbaltoernooi georganiseerd met zes jeugdelftallen.

's Avonds gaf Excelsior een uitvoering, waarbij het corps na de pauze voor het eerst verscheen in het nieuwe blauwe uniform. Alle acties waaraan ook de middenstand en Crescendo hadden meegewerkt waren niet voor niets geweest. Het muziekcorps had op Koninginnedag veel bekijks.

'DE KOLENBRANDERS UIT HET SPEULDERWOOD'

Zowel de COV als de middenstand, maar ook 'de Protestant Christelijke Stichting voor Recreatie' organiseerden in de zomer van alles voor de dorpelingen en de toeristen. Zo verzorgde de Stichting voor Recreatie een openlucht-toneelspel 'de Kolenbranders uit het Speulderwood', dat vol enthousiasme zes keer werd opgevoerd.

Helaas werkte het weer tegen, waardoor er veel minder bezoekers kwamen dan verwacht. De toeschouwers vonden het een nogal klungelig geheel. Ook werd vol verbazing gesproken over het gebrek aan overleg met bijvoorbeeld de COV, die zoveel ervaring had met openluchtspelen.

Nu was er een tekort van f 11.000,-, waarvan gelukkig de gemeente tweederde voor haar rekening nam.

± 1960. (v.l.n.r.) Herman v.d. Linden als gevangen Duitser, Pim Hageman in Amerikaanse outfit en Henry v.d. Linden in een vooroorlogs Nederlands uniform.

1961. W. de Bruin (l.) met op de achtergrond Hotel Peters, voorheen geheelonthouders café Roelofsen. Dit hotel heeft plaats gemaakt voor de bouw van de Enk.

DE POPPEN VAN KONINGIN JULIANA

In 1964 werd een oranjetintje gegeven aan het honderdjarig bestaan van de Vereniging tot Bescherming van Dieren. Hiervan was Koningin Juliana beschermvrouwe en zij stelde haar poppenverzameling beschikbaar voor een tweedaagse expositie in mei.

In 1968 werd deze tentoonstelling nog een keer naar Ermelo gehaald, nu door het Actiecomité 'Restauratie Oude Kerk'. Aangevuld met 150 foto's uit privébezit van de Koninklijke familie en 10 uniformen uit het legermuseum te Leiden, was één en ander te bekijken in het Kerkelijk Centrum. Ter gelegenheid van het 20-jarig regeringsjubileum van de Koningin lag hier ook een felicitatieregister.

EEN DUBBEL FEEST

Koninginnedag was voor het eerst in 1965 een dubbel feest.

Ook mr. Pieter van Vollenhoven, de verloofde van Prinses Margriet, viert immers op 30 april zijn verjaardag.

Na het feest op school waren er 's middags voor de hoogste twee klassen, voor het eerst, interscholaire wedstrijden op het Gemeentelijk Sportpark. Deze spelen werden afgewisseld met uitvoeringen van de gymnastiekvereniging Sparta en de sportschool Idema.

Een jaar later zorgden Pony-demonstraties voor de afwisseling en werden de schoolwedstrijden, met onder andere touwtrekken, balgooien en een hindernisestafette, eenmalig uitgebreid met een toto met waardevolle prijzen.

HET HUWELIJK VAN PRINSES BEATRIX

De Christelijke Middenstandsvereniging Ermelo zorgde voor feestverlichting in het dorp, ter gelegenheid van het huwelijk van Prinses Beatrix en de heer Claus von Amsberg.

De heer H. J. Langman, sinds 1964 burgemeester van Ermelo, schakelde op 8 maart de verlichting in, tijdens een straatfeestje met veel muziek.

De COV verzorgde op de huwelijksdag voor de lagere schoolleerlingen een kindervoorstelling. Van de ouderen werd verwacht, dat ze thuis aan de buis gekluisterd zouden zitten.

De kleurenfilm van het huwelijk werd op Koninginnedag, onder grote belangstelling, vertoond in Christelijk Volksbelang.

Annette Hamstra en Annette v.d. Wel bij de bevrijdingsoptocht in 1965.

DE GEBORTE VAN DE EERSTE PRINS SINDS 1851

Op de ledenvergadering in 1967 kon trots vermeld worden dat het tekort van bijna f 5000,-, van twee jaar tevoren, was terug gebracht tot f 160,-. Een jaar later was er eindelijk weer een positief resultaat van f 1779,10. De contributieopbrengst zou niet genoeg zijn voor alle feesten van 1967, immers er werd een extra feestje verwacht in verband met de geboorte van het eerste kind van Prinses Beatrix. Gelukkig stelde het gemeentebestuur 50 cent per kind extra beschikbaar, waarvan voor alle schoolkinderen een mooi gedecoreerde beker werd gekocht (à 66 cent). Bovendien kregen alle schoolkinderen, ter gelegenheid van de geboorte van Prins Willem Alexander op 27 april, op initiatief van de beschuifabrikanten, beschuit met muisjes. Herauten gingen door het dorp, er lag een felicitatieregister bij de VVV en de volgende dag werd er een lampionoptocht gehouden.

Op Koninginnedag kon geen gebruik meer worden gemaakt van de VAD-garage, die vervangen werd door nieuwbouw. Voor het eerst vonden het vlaghijsen, de aubade en de speech van de burgemeester plaats op het sportpark. Hier had men geen last van het langsrazende verkeer, waardoor deze nieuwe plaats een verbetering werd genoemd.

De COV vond het steeds moeilijker om nog iets te organiseren dat zou aanslaan. Daarom werd voor de scholierenspielen de hulp ingeroepen van de heer A. Kroon, hoofd van de Ireneschool. Het bleek een prima idee, want de wedstrijden verliepen uitstekend.

ENKELE OPVALLENDE PROGRAMMA-ONDERDELEN IN 1968

Al jaren organiseerde de MAC een oranje-rit, maar in 1968 hadden onverlaten bomen op een kruising gelegd, waardoor veel rijders de kluts kwijt raakten. Zoals gewoonlijk was er voor de winnaar een beker, beschikbaar gesteld door de COV. De poedelprijs, een fles wijn, werd gewonnen door de heer Jansen. Heden ten dage staat de MAC-rit nog steeds op het programma.

Nieuw en succesvol was de voetbalwedstrijd tussen twee onderwijzerselftallen, die na de kinderspelen op Koninginnedag gehouden werd. Maar ook de demonstratie met honden van de politie en het optreden van ruiters van 'het Veluws Ros' vielen in de smaak.

Diverse bekens die in Ermelo cadeau zijn gegeven door de Oranjevereniging.

Het 'oude' VAD-gebouw, in 1948 versierd ter gelegenheid van het eigen 25-jarig bestaan.

De kunstrolschaatsclub 'de Molenstad' uit Winschoten verzorgde op de verjaardag van Prins Bernhard 'een ijsrevue op wiel'tjes'. Zij brachten een leuk programma met onder andere een Griekse dans en rolschaats- en rijwielacrobatiek. Helaas kwam hier weinig publiek op af.

HET SLUITEN VAN DE ENIGE FEESTZAAL DREIGT

Het verenigingsleven raakte in 1969 in rep en roer, toen bekend werd dat het Gebouw voor Christelijk Volksbelang verkocht zou worden. Men zag het somber in toen het gemeentebestuur de kans niet greep om het voor f 100.000,- te kopen. Het einde van de plaatselijke feestzaal was in zicht. De enige alternatieven voor feesten en vergaderingen waren 'Hoogstede' op Veldwijk, Patrimonium aan de Telgterweg of een zaaltje achter hotel Roelofsen.

Op de verjaardag van Prinses Beatrix werd in Christelijk Volksbelang nog een bingo-avond gehouden. Er waren prijzen beschikbaar gesteld voor een bedrag van f 1100,- en de hoofdprijs was een vouwfiets. Al met al niet mis. Toch kwamen er maar 42 bezoekers en is het bij deze ene bingo gebleven.

DE 4 MEI HERDENKING IN DE ZESTIGER JAREN

Bij de herdenking van de gevallenen op 4 mei, werd meestal alleen de burgemeester officieel uitgenodigd, omdat men geen 'parade van autoriteiten' wilde. Immers iedereen was welkom en men mocht dan een persoonlijke kleine bloemenhulde bij het monument leggen. Verder werden de deelnemers aan het verkeer speciaal verzocht om tijdens de twee minuten stilte ook inderdaad stil te staan.

De jaarlijkse dodenherdenking viel in 1969 op een zondag. Hoewel de rijksoverheid geadviseerd had deze net als in andere jaren op 4 mei te laten plaatsvinden, vond men hier toch dat de zondagsrust niet verstoord moest worden. Bovendien waren de voorbereidingen al getroffen voor 3 mei. Het was geen verstandig besluit, want er kwamen slechts weinig belangstellenden. In 1997 werd er geen probleem gemaakt van de zondag en was de opkomst net zo groot als in voorgaande jaren.

LUSTRUMVIERING VAN DE BEVRIJDING

Om het 25-jarig bevrijdingsfeest groots te kunnen vieren vroeg de COV aan de gemeenteraad om een extra subsidie. Allerlei mogelijkheden werden in de raad besproken. Overwogen werd om naast de f 1,25 per leerling voor Koninginnedag, drie kwartjes extra te geven, of evenveel als de Oranjevereniging zelf aan geld binnen zou kunnen krijgen. Dit laatste werd toch als te riskant gezien en het werd vijftig cent per leerling met een garantie voor nog eens vijftig cent. In totaal was dit nog een flink bedrag, want het ging immers niet alleen om Ermelo, maar ook om Nunspeet, Hulshorst, Elspeet, Vierhouten enz.

Er kwam een grote bevrijdingsoptocht, zonder een bepaald thema, maar de voorkeur van het bestuur ging uit naar herinneringen aan de bezetting en de bevrijding. Voor de mooiste en origineelste groepen en individuen waren er prijzen. Zo won Bea Belen met 'de hongerwinter' de eerste individuele prijs. Prijswinnaren bij de groepen waren 'Salem en het Astmacentrum' en de Mavo met 'de Mulo 1943-70'.

Bij de bedrijven wonnen de firma Griffioen en slager Goettsch. Een eervolle vermelding kreeg het echtpaar Holtrop, dat zich verkleed had als een oorlogsbruidspaar. Verder Willy Drost als fee en Yvonne Simon met een 'hulde aan het Zweedse volk'. Bevrijdingsdag werd afgesloten met vuurwerk, ondanks het verzoek in 1969 van het 'Comité tegen het Vuurwerk in oprichting' om hiervan af te zien.

EXPOSITIE '1940 - 1945'

Uniek was de tentoonstelling, die in de Molen van de heer J. Besselsen aan de Stationsstraat werd georganiseerd. Hierin werd onder andere aandacht besteed aan de opkomst van het Nationaal-Socialisme in Duitsland, de mobilisatie '39-'40, de slag om Engeland, de N.S.B. voor en na 1940, de illegale pers en verder waren er voorwerpen van droppings, distributiekaarten, uniformen en veel boeken, kranten en foto's. Overdag waren er rondleidingen voor de schoolkinderen en 's middags en 's avonds kwamen veel bezoekers naar deze gratis expositie. De waardering voor dit initiatief was zeer groot. De leerlingen van de hoogste drie klassen van de lagere school kregen bovendien een herdenkingsboekje cadeau.

Enkele prijswinnaren in 1970: de auto met 'toen en nu' van Griffioen en de beer van slager Goettsch.

Jong en oud waren op Koninginnedag 1997 actief bij de Oud-Hollandse spelen in de Baanveger.

Oranjevereniging liet school- kinderen snoepen

Op vrijdag 28 april jl. zag ik in Ermelo bij het uitgaan van de bus-scholen iets wat ik als volkom-men uit de tijd zijnde, niet had verwacht.

Wat was er n.l. gebeurd? De Oranje Vereniging had ter inlei-ding van het Koninginfeest alle kinderen een flinke zak met het meest slechte snoepgoed in han-den gespeeld!

Bij mij kwamen direct allerlei vragen op:

Weet men nu nog niet, dat zulk snoep groven verloftelijk is voor het gediit van de kinderen?

Weet men niet, dat voor veel ou-ders die hiervan overtuigd zijn, het zeer moeilijk wordt, als hun opvoeding in de ruide richting zo wordt doortruiet?

Weeten de scholen het nu nog niet?

Moet het Gemeentebestuur niet hoognodig voorwaarden verbinden aan een subsidie, als deze op zo'n onpedagogische wijze als propa-ganda voor het snoepen gebruikt wordt?

In Ermelo nog zo onvolwassen dat zulke ouderwetse zoethouden-delen zijn en feest te vieren?

De schooltandarts wist niet dat de onderwijzers zelf deze keus hadden gemaakt. Zij dachten de kinderen hiermee een plezier te doen.

VOOR 'OUDEN VAN DAGEN EN DE GEHANDICAPTEN'

In 1970 werd voor het eerst voor de 'ouden van dagen en de gehandicapten' een speciale middag georganiseerd, met een film over het Koninklijk Huis. Een jaar later werd geprobeerd een bingo te organiseren. Omdat er niet genoeg prijzen beschikbaar waren gesteld, werd dit vervangen door een diavoorstelling over de Ermelose natuur door bestuurslid de heer G.J. Hageman. Ter gelegenheid van het regeringsjubileum van Koningin Juliana, drie jaar later, trad Max Tailleux op en het accordeo-nduo 'Jane en John' in de Generaal Spoorkazerne. Zeshonderd 'bejaarden en gehandicapten', die met VAD-bussen heen en terug werden gebracht, hadden een fijne middag. De militairen verleenden medewerking, maar ook het gemeentebestuur, de Stichting Kerkelijke Sociale Arbeid en de Stichting Open Bejaardenwerk.

Daarna werd jaarlijks een oranjemiddag georganiseerd, meestal in het Kerkelijk Centrum. Vanaf 1977 was er voor ouderen op Koninginnedag in het nieuwe dienstencentrum 'De Baanveger' feest. 's Morgens was er gelegenheid om de tv-uitzending van het defilé op Soestdijk te volgen en 's middags stonden er Oud-Hollandse spelletjes klaar.

In 1998 werden deze spelletjes vervangen door een expositie, verzorgd door hobbyisten. Koninginnedag in de Baanveger wordt door de bezoekers erg gewaardeerd.

De Oranjevereniging stelde steeds ruimte beschikbaar in het programmaboekje, maar bemoeit zich niet meer met de organi-satie. Een zorg minder!

1972, ERMELO ZELFSTANDIG

Voor Ermelo is 1972 een belangrijk jaar geweest. Na jaren van overleg werden Ermelo en Nunspeet losgekoppeld en beide een zelfstandige gemeente. Op Koninginnedag werd voor het eerst de aubade in ontvangst genomen door de nieuwe burgemeester, de heer E.Ph. Veen. In zijn vorige gemeente Hoevelaken had hij in de jaren vijftig al geleerd, dat de te houden speech, in ver-band met de aanwezigheid van kinderen, kort moest zijn.

Een staatsrechtelijke uiteenzetting van de taak en de positie van de Koningin werd alleen in zijn eerste jaar als burgemeester ge-given en 'boeide de uitbundige vlaggenzwaaiers, de papieren-hoedjesdragers, kortom de stralende en schreeuwende kinderen niet'.

Toch kwam ook de eerste aubadespeech in Ermelo niet tot zijn recht, omdat de geluidsinstallatie op het terrein van de VAD niet werkte.

De volgende twee jaar werd de aubade gehouden op het plein voor de Nieuwe Kerk. Maar hier was men evenmin tevreden over het geluid en soms ook niet over de gekozen liederen. Wel over de burgemeester, want hem werd gevraagd om beschermheer te worden van de Oranjevereniging.

Na zijn aftreden in 1989 werd hij, ook als beschermheer, opgevolgd door de nieuwe burgemeester de heer P.Th. Bunjes.

De kinderspelen werden jarenlang gehouden in de Stationsstraat, de Kerklaan en de Dr Holtropstraat, die met elkaar een driehoek vormden. De schoolkinderen liepen dan met een uitslagenlijst om de hals van het ene naar het andere onderdeel.

In de Kerklaan werd door de heren W. Roelofs en P. IJzebaart in 1972 voor de jeugd een hindernisbaan uitgezet, waarbij in een zeskamp met elkaar gestreden werd.

Dit was een groot succes.

TRAPCARRACING, EEN RACESPORT ZONDER LUCHTVERVUILING

De Oranjevereniging schreef in 1972 in voor de trapcarraces, die door de NCRV in Doetinchem werden gehouden. De trapcar werd voor f 2500,- gemaakt door 'Modesta'. De gemeente stond gelukkig garant voor f 3000,-, maar dat was nog lang niet genoeg om alle onkosten te dekken.

De deelnemers, ouder dan 17 jaar en met een goede conditie, moesten zelf de busreis betalen. Daar was helaas geen sponsor voor gevonden. Bij de eerste wedstrijd begaven de assen van de car het en bij de tweede race in Winschoten ontstonden er problemen met de kettingspanner waardoor de eindstreep niet gehaald werd.

Toch jammer, want elk punt behaald voor het eindklassement zou f 5,- opleveren.

Ook de volgende twee jaar nam Ermelo deel aan deze races, maar toen was de organisatie niet meer in handen van de Oranjevereniging. Deze had alleen geholpen bij het opstarten, omdat 'zij over het potentieel en de kennis beschikt om zulks te doen, terwijl tevens de vereniging de bevolking van Ermelo vertegenwoordigt'.

Ook in de optochten werd aandacht besteed aan de roep om een zelfstandig Ermelo.

Het koor 'Jong Hosanna' o.l.v. Mevr. Wassink verzorgde in 1972 op Koninginnedag in de Generaal Spoorakazerne de jeugdmusical 'het Betoverde Draaiorgel'.

Deze afbeelding van Prins Willem van Oranje, de 'Vader des Vaderlands', stond op het omslag van het programmaboekje in 1984.

HET PROGRAMMABOEKJE STAAT ER GEKLEURD OP

Het oudste programmaboekje dat we gevonden hebben dateert uit 1923 (gedrukt door Mooij, Harderwijk). Ook in 1938 werd het door deze firma verzorgd. Het was van hetzelfde formaat als tegenwoordig (A5) en had een beige omslag. In 1946 (Bolhuis, Ermelo) was het wegens papierschaarste kleiner van formaat, maar wel gedrukt in zwart én rood. Pas in de zeventiger jaren werd het van een oranje omslag voorzien, met hierop een foto van de Koningin. Alleen in 1984 werd daarvan afgeweken toen herdacht werd dat de 'Vader des Vaderlands' 400 jaar eerder in Delft was vermoord. Het boekje werd toen verzorgd door het Administratief Centrum 'Noordwest Veluwe', nu bekend als Inserto. Vanaf het eind van de jaren tachtig werd door wisselende drukkerijen, een wit gesatineerd omslag bedrukt in rood, blauw en zwart, soms ook met oranje.

In 1992 was men niet gelukkig met de keuze van de foto van Koningin Beatrix, omdat zij stond afgebeeld met haar hondje 'Miss Pepper', dat kort tevoren was overleden.

De laatste jaren staan op het omslag oranje foto's die in het dorp zijn genomen.

Een noodbrug gebouwd door militairen was het bekijken waard.

HET 25-JARIG REGERINGSJUBILEUM VAN KONINGIN JULIANA

In 1973 werden plannen gemaakt voor Koninginnedag, het regeringsjubileum van Koningin Juliana in september, maar ook in verband met het 75-jarig bestaan van de Oranjevereniging. Een van de hoogtepunten was de allegorische optocht in september. Hiervan was erg veel werk gemaakt.

Het slotstuk werd gevormd door de winkeliers van de Telgterhoek, die zelf voor een orkest gezorgd hadden, namelijk *'Crescendo, het orkest dat om een onbegrijpelijke reden niet gevraagd was door de Oranjevereniging'*.

Ook heel bijzonder was de medewerking van militairen van een pantserafdeling. Zij legden op het terrein waar Calluna gebouwd zou worden, onder grote belangstelling een brug aan.

Het eigen jubileumfeest werd gevierd op 24 november 1973 met een zeer druk bezochte receptie in Christelijk Volksbelang. Het gebouw was bijna te klein. Hier kreeg de 81-jarige heer Vonk een oorkonde en een draagpenning, omdat hij als enige in Ermelo, ruim 50 jaar lid was. Na afloop was er voor het bestuur, met als gasten het college van B en W, allen met hun dames, een dineetje in hotel-restaurant 'Zech' in Putten.

Er waren herinneringsbekers en verder kreeg iedereen die voor de Oranjevereniging een rol van betekenis had gespeeld een herinneringstegel.

In de tachtiger jaren was het bestuur al bezig met de viering van het 100-jarig bestaan in 1998. Op het nieuwe briefpapier werd als oprichtingsdatum vermeld: 31 augustus 1898. Immers toen werd Koningin Wilhelmina achttien jaar en dat was de aanleiding geweest voor het eerste oranje-feest in Ermelo.

Na afloop van de septemberfeesten stond de volgende advertentie in de plaatselijke krant:

'Burgemeester en wethouders danken mede namens het bestuur van de Oranjevereniging de bevolking recht hartelijk voor de spontane medewerking verleend aan de festiviteiten t.g.v. het regeringsjubileum van H.M. de Koningin. Door aller inspanning is dit een fijne feestdag geworden temidden van ons dorp!

FANCY-FAIR OF BRADERIE

In de Stationsstraat, bij het Postlaantje, werd in 1973 een fancy-fair georganiseerd door korfbalvereniging Dindoa. Het eerste jaar werkte het weer niet mee, maar daarna liep het elk jaar beter.

Ook anderen hebben later de organisatie meerdere keren op zich genomen, zoals de Scouts, ZEW (de zwemvereniging Zon en Water), de drumfanfare EDG, maar ook wel bedrijven.

In 1998 besloot de Oranjevereniging de braderie, zoals de markt ondertussen werd genoemd, zelf te organiseren. Het was erg veel werk, maar de bezoekers waren tevreden. Zij vonden het weer ouderwets gezellig in het dorp.

GRASBAANRACES VAN DE M.C. 'VOL GAS'

Na de motorraces, die vaak op 't Abdij werden verreden, kwamen in 1973 de grasbaanraces, georganiseerd door de Motor Club 'Vol Gas' in samenwerking met de Oranjevereniging.

Veel bekende Nederlandse- en vanaf 1979 ook internationale rijders deden aan de races mee. Met 4000 toeschouwers bleek het meteen een publiekstrekker. Besloten werd dit tot een jaarlijks terugkerende happening te maken.

De toegangsprijs was het eerste jaar f 5,- (kinderen half geld), maar dit liep al gauw op naar f 12,- (kinderen f 3,50). Hiervan kreeg de Oranjevereniging 10% en dat was lang geen gek bedrag.

Velen kregen in 1973 deze herinneringstegel.

In 1974 was G. Poolen de winnaar bij de Grasbaanraces. Naast hem zijn trotse 82-jarige grootvader, de oud-voorzitter van de Oranjevereniging, meester Poolen.

De bromfiets behendighedsproeven georganiseerd door politie en brandweer in 1986.

De wedstrijden werden gehouden op een weiland aan de Oude Nijkerkerweg bij de Telgterweg. Hier werd een tribune gebouwd en het terrein werd voor de veiligheid van de rijders en het publiek met schotten afgezet. Men vond dit een succesvol en onmisbaar onderdeel van Koninginnedag, maar helaas moest in 1985 plaats gemaakt worden voor de bouw van de wijk 'de Maat'.

Daarna werkte de M.C. 'Vol Gas' mee aan de indoorcross op de Markt, waarin de tot dan toe gebruikelijke bromfietsproeven waren verwerkt. Na twee jaar werden deze onderdelen weer uit elkaar gehaald en waren er op het circuit 'de Leemkuul' aan de Drieërweg, de eigen 'Open Bekerwedstrijden'. Op de Markt werden weer bromfietsbehendighedsproeven gehouden, in samenwerking met de politie en de brandweer. Jongeren van 16 jaar en ouder konden zich daarvoor inschrijven. Voor het eerst in 1983 mochten ook meisjes deelnemen. In 1989 werd dit onderdeel eenmalig vervangen door spuitbalwedstrijden in samenwerking met de brandweer.

EEN ENQUÊTE ONDER DE SCHOLEN

Onder de scholen werd in 1975 een enquête gehouden om de belangstelling voor Koninginnedag te peilen. Het bleek, dat het onderwijzend personeel moeite had met de aubade, nu Koninginnedag een vrije dag was geworden. Geadviseerd werd om een kwartier later te beginnen, maar ook om te stimuleren dat de kinderen er voortaan met hun ouders naar toe zouden gaan. Jaren is de aubade begonnen om 8.45 uur, maar 'de opmars van de scholen' met de muziek begon dan al drie kwartier eerder. Op het aubadeterrein werden vakken gemaakt, als taartpunten, waarin de kinderen zich per school moesten opstellen.

Aubade voor het Gemeentehuis, toen nog ter hoogte van het straat-schaakbord.

Ook werd geadviseerd om de liedteksten in het programmaboekje te zetten. Dit laatste geldt nog steeds, maar vaak is niet op tijd bekend wat gezongen zal worden. In overleg met de scholen en de dirigent van het begeleidend orkest wordt een keus gemaakt. Helaas is niet iedereen hiermee altijd gelukkig. In 1980 heeft een grappig Koninginnelied van M. Kamminga op het programma gestaan en in 1998 het onbekende Ermelolied. Het ideale aubadeprogramma moet nog worden gemaakt.

PRINS BERNHARD OP BEZOEK IN ERMELO

Prins Bernhard heeft regelmatig een bezoek gebracht aan de plaatselijke kazernes, bijvoorbeeld om afscheid te nemen van militairen, die in de veertiger jaren naar

Nederlands Indië vertrokken. Ook kwam hij in 1959 naar de School voor Reserve Officieren der Infanterie (de S.R.O.I.), die dat jaar haar 50-jarig bestaan herdacht. Tien jaar later kwam de Prins per helicopter naar Ermelo ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het Regiment Stoottroepen.

De Prins bezocht in 1978 het hart van ons dorp om de opening te verrichten van het nieuwe gemeentehuis.

'WE GAAN MEER DOEN AAN DE PR'

In 1975 besloot het bestuur van de Oranjevereniging om voortaan aan iedere baby, die op Koninginnedag in Ermelo geboren werd, een geboortetegel en een bloemetje aan te bieden.

Het was een goedkoop idee, want de eerste jaren vond er op 30 april geen enkele geboorte plaats.

Prins Bernhard bij zijn vertrek na de opening van het gemeentehuis.

In 1975 opende Prinses Beatrix het zwembad Calluna; 'U kunt er naar fluiten', zei burgemeester Veen.

HET BEVRIJDINGSLUSTRUM

Elke vijf jaar was Bevrijdingsdag een feestdag. In 1975 stelde het gemeentebestuur voor 5 mei f 5000,- beschikbaar. Eigenlijk vond het bestuur van de Oranjevereniging, dat voor dit bedrag nauwelijks iets te organiseren viel, maar dankzij de hulp van de scouts lukte het wel. Bij de Kanovijver werd op 5 mei 1975 een kijk- en doespektakel georganiseerd met torenklimmen en een kabelbaan, vloten bouwen en een vaarwedstrijd, skilopen, stokbrood bakken en dergelijke. Ook 's avonds waren er typische 'scoutsactiviteiten'. De hele dag kwam hier erg veel publiek op af en daar was de brug naar het eiland niet op berekend. Het heeft nog heel wat voeten in de aarde gehad om te bepalen wie hier nu verantwoordelijk voor was. Uiteindelijk betaalde de Oranjevereniging f 250,-, dat was 10% van de reparatiekosten, waarbij van een oude brug een nieuwe was gemaakt.

De spelers van 'Tot Leeringh ende Vermaeck' na de opvoering van 'De Lelie van ons Vorstenhuis'.

BIJZONDERE UITVOERINGEN

In 1977 werd het programma uitgebreid met een concert in de Nieuwe kerk, waar de 'Missa da Requiem' van Verdi werd uitgevoerd. Hieraan werkten onder ander mee de Christelijke Oratorium Vereniging 'Noord-West Veluwe', Nelly van der Spek, Aafje Heynis, en Robert Holl.

Op 5 mei werd door 'Tot Leeringh ende Vermaeck' het historisch spel 'De Lelie van ons Vorstenhuis' opgevoerd. Dit ging over Charlotte de Bourbon, echtgenote van Prins Willem van Oranje. De voorstelling van de toneelvereniging was goed bevallen, want er is een jarenlange samenwerking geweest.

VAN 'ORANJE CONCERT' NAAR 'ORANJE ORGEL TOER'

Voor de oorlog begon de viering van Koninginnedag aan de vooravond met een herdenking in één van de kerken. In 1958 werd er voor het eerst een oranjeconcert gegeven op de zaterdag voor Koninginnedag in de Immanuelkerk, door de organist Wim Sevinga.

De feestperiode rondom Koninginnedag werd vanaf 1979 geopend met een oranjeconcert door Excelsior. Dit werd de eerste keer gegeven in het Kerkelijk Centrum, later in de Immanuelkerk. Tot 1997 is dit concert, vaak in samenwerking met een koor, een vast programma-onderdeel geweest. Helaas nam het aantal bezoekers af en daardoor waren de kosten hoger dan de inkomsten. Het werd tijd voor iets anders.

Zeven organisten werkten in 1998 mee aan de 'Oranje Orgel Toer'. In de Lukaskerk, de Immanuelkerk en de Nieuwe Kerk werden op één middag drie zeer verschillende concerten van een half uur gegeven. Dit bleek een schot in de roos te zijn! Gedurende het hele bestaan heeft de Oranjevereniging geprobeerd haar plannen aan te passen aan de interesse van de Ermeloërs. Nu was het zelfs na 100 jaar mogelijk gebleken een nieuw en succesvol onderdeel aan het programma toe te voegen.

Op weg naar het 100-jarig bestaan

DE DORPSHAL WORDT GESLOOPT

Weer ging er een feestzaal verdwijnen. De Dorpsshal zou worden gesloopt, omdat er een ondergrondse brandstoftank geplaatst moest worden. De tank is er nooit gekomen. Wel moest hierdoor in 1979 een andere plaats gezocht worden voor het oranje-vaandel. Het heeft enige jaren geduurd, maar na de bouw van de Leemkuul kwam het daar in een vaandelkast te hangen. Het vaandel was in die tussentijd gerestaureerd. Mevrouw Winters heeft daar erg veel werk aan gehad en het was een dure grap. Alleen al het goudgallon kostte f 100,- per meter en hiervan was zes meter nodig! Het vrijwilligerswerk werd beloond met bloemen en cadeaubonnen.

Het programma van 1979 leek veel op dat van de jaren hiervoor. Alleen was er extra aandacht voor de 70-ste verjaardag van Koningin Juliana. In de vooravond werd een musicale show gegeven op de Markt. Hieraan werkten mee het Tamboer- en Majorettenkorps 'EDG', Christelijk Harmonie Orkest 'Excelsior' en Majoretten-, Tamboer-, Jachthoorn- en Trompetterkorps 'Klein maar Dapper' uit Putten.

Tien jaar later, bij de 80-ste verjaardag van Koningin Juliana werd tijdens de aubade, een speciaal lied ten gehore gebracht, dat gecomponeerd was door de heer M. Kamminga. Onder grote hilariteit werd gezongen over de 'oranje' oma.

EEN JAAR MET TWEE KONINGINNEN

Toen bekend werd dat de troonswisseling in 1980 op 30 april zou plaatsvinden zette dit de Oranjevereniging voor grote problemen. Verwacht werd dat heel Nederland voor de tv zou zitten, net als in 1967 bij het huwelijk van Prinses Beatrix.

Op Koninginnedag vertrokken 's morgens, vanaf drie punten in het dorp, muziekcorpsen met herauten naar het gemeentehuis. Onderweg werd de bevolking op de hoogte gebracht van wat te gebeuren stond.

Hierna vond de aubade plaats en was er vervolgens gelegenheid om thuis op de buis de abdicatie van Koningin Juliana en de inhuldiging van Koningin Beatrix te volgen.

In 1987 werd een wimpel uitgereikt ter gelegenheid van het gouden huwelijk van Koningin Juliana en Prins Bernhard. De Oranjevereniging bezit twee wimpels. Op één staat de spreuk 'Hony soit, qui mal y pense' (Schande over hem die hier kwaad van spreekt).

Prinses Juliana ontving in 1980 bestuursleden van bij 'de Bond' aangesloten Oranjeverenigingen, o.a. M. Lansink (l.) en ds C.M. Graafstal (r.).

Tijdens de herdenking van de bevrijding in 1980 werd bij Calluna een geweldig 'Paardenspektakel' met aanspanningen georganiseerd.

Na een korte raadsvergadering in Ermelo luidden om 12.00 uur de dorpsklokken en werden 51 saluutschoten afgevuurd.

EDG zorgde voor de muzikale omlijsting. Hierbij toonden de 'trompetters' voor het eerst hun nieuwe uniformen.

Nieuw was de 'Konings-Vesper', een korte meditatieve dienst in de Oude Kerk, die in de namiddag gehouden werd. 's Avonds was er voor jong en oud op twee plaatsen de gebruikelijke oranje-instuif, maar ook een toneelavond met 'n Zomerzothed' door 'Tot Leeringh ende Vermaeck'. In de Baanveger was hiervan 's middags een eerste opvoering gegeven.

FILMVOORSTELLINGEN, EEN VAK APART

Op het laatste moment werd in 1980 afgezien van de Kinder spelen, omdat de weersvooruitzichten erg slecht waren. Wel waren er 's middags kindervoorstellingen. De kleintjes konden kiezen uit de films 'Duimelientje' of 'Panda', schoolkinderen van 7 t/m 12 jaar uit 'Asterix veroverd Rome' of 'Return to the Pink Panther'. Deze middagen werden gehouden in de Leemkuul en in de Dialoog.

Zes tot acht keer per jaar werd op de verjaardag van een lid van het Koninklijk Huis een film gedraaid. Hiervoor moest de apparatuur gehuurd worden. Het leek rendabel om een filmprojector aan te schaffen. In 1982 werd deze voor het eerst gebruikt voor de film 'Joep Meloen'. Gelijktijdig werd elders in het dorp een gratis filmvoorstelling gegeven, zodat er bij de Oranjevereniging weinig kinderen een toegangskaartje van f 2,50 kochten. Bovendien begon het apparaat al gauw kuren te vertonen, waarna het met verlies werd verkocht.

EEN REGENALTERNATIEF

De VAD-garage werd voor 1981 als alternatieve ruimte aangeboden, na het uitvallen van de Kinderspelen het jaar ervoor. Wilde men van de garage gebruik maken, dan moest dit een dag van tevoren worden doorgegeven.

Zo had de chauffeur voldoende tijd om de bussen buiten te zetten. Het aanbod werd zeer op prijs gesteld, maar het was gelukkig niet nodig.

Over het programma van 1981 was intensief overleg gepleegd met de hoofden van de scholen. Dit leidde er toe dat de aubade in ere werd hersteld.

De opmars van de scholieren naar de aubade in 1988.

Dit betekende dat van drie punten in Ermelo de schoolkinderen in optocht vertrokken naar het gemeentehuis, onder begeleiding van een muziekcorps. Tegenwoordig zeggen de oudere Ermeloërs dat zij deze opmars van de schoolkinderen toch wel erg missen. Iedereen gaat nu op eigen gelegenheid naar de aubade en pas daar is voor het eerst muziek in het dorp.

'TAPTOE ERMELO 10'

Het 10-jarig bestaan van een zelfstandig Ermelo werd in 1982 's avonds op 5 mei gevierd. In samenwerking met de VVV en EDG werd op het DVS-terrein een groot feest opgezet, waar veel publiek op af kwam.

Het begon met een 'streetparade' door alle deelnemende bands, vanaf het gemeentehuis naar het feestterrein. Hier landden vier parachutisten. Daarna was er een grote taptoe, waaraan EDG meewerkte en verder de Christelijke Show- en Marchingband 'Kunst en Genoegen' uit Leiden, de Christelijke Muziek- en Showband 'Juliana' uit Amersfoort en de Showband 'Lelystad'. Met een schitterend vuurwerk werd het feest afgesloten. De jeugdafdelingen van 'Kunst en Genoegen' en van 'Juliana' hebben dit slot gemist. Zij waren al naar huis, want 6 mei was weer een gewone schooldag.

DE STILLE TOCHT OP 4 MEI

Sinds de dodenherdenking plaats vond aan de Horsterweg kwam het bestuur van de Oranjevereniging bij elkaar bij het bestuurslid, de heer de Vries, aan het begin van de Rietlaan. Hierbij trad de vrouw des huizes als gastvrouw op. Daarna ging men naar de Nieuwe Kerk en vandaar met de 'notabelen' naar de overkant van de straat.

In 1982 werd voor het eerst 'een stille tocht' gehouden, vanaf het gemeentehuis. De route ging via de Markt en de Hortensialaan naar het monument. Tot op heden is voor deze vorm gekozen. Alleen op maandagavond werd hiervan soms afgeweken, om te voorkomen dat men tussen de marktkramen door moest lopen. De heer E. Ph. Veen hield, nadat hij hier in 1972 burgemeester werd, bij het monument altijd een korte toespraak.

Op verzoek van het bestuur van de Oranjevereniging zag burgemeester P.Th. Bunjes hiervan af.

Hoewel de opstelling wat werd veranderd, is de herdenking in grote lijnen steeds gelijk gebleven.

De trommelaars van EDG nog in hun oude uniform.

Burgemeester Veen tijdens een 4-mei herdenking.

1988. De winnaartjes van de tekenwedstrijd met daarachter (v.l.n.r.) mevrouw P. Bothe en de heren P.C. Heyboer, H. Schiffer (sponsor) en M. Lansink.

Het Stedenspel tussen Putten en Ermelo in 1983.

FILMWEDSTRIJD

Een nieuw onderdeel in 1983 was de filmwedstrijd, die georganiseerd werd in samenwerking met de 'Ermelose Filmamateurs'. Wie geen camera had kon er op Koninginnedag een lenen, bij de speciale stand van de EFA. Men moest alleen een film kopen. Helaas waren de filmers erg kritisch, want dertien camera's werden uitgeleend en maar vier inzendingen kwamen binnen. Bovendien waren deze niet goed genoeg voor een prijs. De aardigste film was van de heer Messenmaker, maar hij deed als bestuurslid van de EFA buiten mededinging mee. Als troostprijs kregen alle inzenders een filmpje. Vijf jaar later werd een fotowedstrijd gehouden met als hoofdprijs een compact-disc speler. Weer waren er weinig inzendingen, maar de prijs werd wel uitgereikt. In 1993 was er weer een cd-speler te winnen, nu door ieder die zich op gaf als nieuw lid. Bij de actie van 1998 'maak een lid en maak kans op een taart' was het niet nodig de taart uit te reiken. Het leverde geen nieuwe leden op.

STEDENSPEL

Voor het eerst werd in 1981 een stedenspel tussen Ermelo en Putten gehouden. Dit werd op het laatste moment georganiseerd, nadat de regering besloten had dat de bevrijding weer jaarlijks gevierd zou worden. Afwisselend vond dit in beide dorpen plaats. Nadat Ermelo tweemaal achter elkaar de wisselbeker had gewonnen kwam Putten in 1984 zeer gemotiveerd naar hier om te voorkomen dat Ermelo de beker definitief in bezit zou krijgen. Putten werd inderdaad de winnaar. Tot in 1985 heeft deze publiekstrekker plaats gevonden.

STERRENSLAG

Sinds 1977 was sterrenslag een succesvol programma op de tv en in 1983 werd in Ermelo, op het DVS-terrein, voor het eerst een combinatie van sterrenslag en zeskamp georganiseerd tussen ploegen uit het dorp en de buurtschappen. Drie jaar later vond dit plaats in het hart van het dorp op de parkeerplaats bij de Enk en was het ondertussen een achtkamp geworden. Vanaf 1994 werd dit vervangen door een meerkamp voor schoolteams, nu op de Markt. Het is een prachtig kijk- en doespektakel en staat de laatste twee jaar onder voortreffelijke leiding van de heer J. Toes, geholpen door andere vrijwilligers en enkele bestuursleden.

'OP ZONDAG WORDT OP DE VELUWE GEEN FEEST GEVIJD'

De lustrumviering van de bevrijding in 1985 viel op een zondag. Het bestuur

aan de Oranjevereniging had de Tweede Kamer geschreven dat men in Ermelo niet bereid zou zijn het advies over te nemen om op zondag de bevrijding te vieren. Bovendien had de Oranjevereniging aangenomen dat het gemeentebestuur geen geld voor een zondagse viering beschikbaar zou stellen.

Dit leidde tot vragen in de Ermelose gemeenteraad. Mevrouw P.C. de Lange, van Gemeentebelang, vond de brief *'een slag in het gezicht van allen die bereid waren geweest om elke dag van de week te vechten voor de bevrijding'*. Dit veranderde niets aan de plannen en op 5 mei was er alleen een herdenkingsdienst.

De bevrijding werd herdacht op zaterdag 27 april, met een grote reconstructie op de Putter- en de Harderwijkerweg.

De firma de Bruin, die ook in 1945 met paarden geholpen had de door de vijand opgeworpen versperring van bomen op te ruimen, werkte weer mee. De leiding van de gereconstrueerde intocht van de Canadezen had luitenant-kononel H. Paulusma. Hij werd geassisteerd door 1e luitenant H. Melse en sergeant-majoor H. Scholts. Veel bevrijders van toen waren er voor overgekomen. Zij kregen van de Ermeloërs een warm onthaal.

HET BONDSCONGRES

De Oranjevereniging Ermelo was aangesloten bij de 'Christelijke Bond van Oranjeverenigingen in Nederland', waarvan de Ermeloër ds C.M. Graafstal voorzitter was. De heer M. Lansink was behalve bij de Oranjevereniging ook secretaris bij de Bond. Deze betrokkenheid uitte zich in het tweemaal organiseren van een Bondscongres in Ermelo.

De eerste keer was in 1978, waarbij onder andere een bezoek werd gebracht aan Sonneheerdt, en de tweede keer in 1985, toen de Bond 75 jaar bestond. Beide keren werd dankbaar gebruik gemaakt van de grote zaal van de Jan van Schaffelaerkazerne. De heer Lubbers was hier in 1985 gastspreker.

's Middags ging het gezelschap naar 'het Loo' en tot slot was er een ontvangst door het gemeentebestuur.

1985. De reconstructie van de bevrijding.

Sinds 1985 staat het ringsteken weer op het programma.

De heksenwagen 'Eukalypta' van de fam. Meijer in 1997 was zo apart, dat daarna ook een prijs werd gegeven voor de meest ludieke aanspanning.

Nederland kende nog een overkoepelende bond 'De Confederatie van Oranjeverenigingen in Nederland'. Beide bonden werkten steeds meer samen en gingen in 1995 op in 'de Bond van Oranjeverenigingen'.

Ook de Oranjevereniging Ermelo werd lid.

RINGRIJDERIJ

Na zijn succesvolle bijdrage aan de reconstructie van de bevrijding in 1985 werd door het Oranjebestuur aan de paardenliefhebber, de heer G. de Bruin, gevraagd het ringsteken terug te halen. Het werd een ringrijderij voor aanspanningen.

Tot op heden wordt dit door de Oranjevereniging georganiseerd samen met onder andere de Landelijke Ruitersportvereniging 'het Veluws Ros', op de laatste zaterdag in juni.

Deze datum werd gekozen, omdat het dan plaats vond omstreeks de verjaardag van Prins Bernhard. Immers alleen zo is er een reden voor de Oranjevereniging om iets te organiseren.

Vanaf het begin was het een groot succes, met mooie aanspanningen en veel publiek. Alleen het weer kan spelbreker zijn. In 1990 moest de ringrijderij, na de proefronde, wegens onweer worden afgelast.

Veel sponsors maakten het, ook in 1998, mogelijk dit gratis festijn in de Stationsstraat te organiseren.

Een van de blikvangers was daarbij de 18e eeuwse postkoets met 6-span van de heer J. Lammers sr. De regen maakte de teugels erg glad, waardoor het mannen voor velen erg moeilijk werd.

De winnaar bij het ringsteken was J. Assies, met een 4-span voor een Duitse break. De meest ludieke aanspanning bij de jeugd was 'een wegwacht voor paarden' van B. Santing.

HET KOFFIECONCERT

Het 'Ermelo's Mannenkoor' werkte vaak mee aan de oranje-concerten.

In 1985 werd voor het eerst een koffieconcert gegeven op Koninginnedag.

Dit vond plaats in de Dialoog en stond vanaf het begin onder leiding van dirigent M. de Jong.

Tot op heden is dit een vast programma-onderdeel, waarbij de bezoekers uit volle borst kunnen meezingen met bekende vaderlandse liederen.

DE EERSTE VROUWELIJKE BESTUURSLEDEN

De Oranjevereniging is bijna 75 jaar lang een mannen-aangelegenheid geweest.

Pas in 1974 werd voor het eerst een vrouw opgenomen in het bestuur, de jeugdige A. Haaksma, die door haar leeftijd de jeugd goed zou kunnen aanvoelen.

Mevrouw A. Loot nam het jaar daarop de plaats in van haar vader, die bijna 50 jaar bestuurslid was geweest. Toen zij in 1984 terugtrad kreeg zij als herinnering aan de bijzondere band van haar familie met de Oranjevereniging de penning cadeau die haar vader gedragen had als bestuurslid. Ieder ander hoort na het aftreden de penning in te leveren.

Staan v.l.n.r.: L. v.d. Kamp, A. Loot, P. Hazewinkel, G. v.d. Hazel, G. Winters, L.A. Hoogenboom, P.C. Heijboer, A. Kievit-Haaksma. Zittend: M. Lansink, H.v.d. Wel en G.J. Hageman

EEN 'JEUGDBESTUUR'

In 1983 werd er weer eens gesproken over een noodzakelijke verjonging van het bestuur. Twee jaar later kwam het tot een echte jeugdcommissie, waarvoor zich zeven leden opgaven. Vol energie hebben zij regelmatig vergaderd, maar door studie, verhuizing, huwelijk, militaire dienst en dergelijke waren er veel wisselingen en is het 'jeugdbestuur' niet lang actief geweest.

De doelstellingen waren:

- Alle activiteiten organiseren/bijstaan t.a.v. de Ermelose jeugd: b.v. kinderspelen, 8-kamp, knollenmarkt;
 - Aantal jeugdliden vergroten;
 - Vergrijzing van het OVE-bestuur een halt toe roepen;
 - Op langere termijn een eigen 'jeugdafdeling' oprichten;
- Alleen het eerste punt is gerealiseerd.

FRISSE IDEEËN

De eerste activiteit van de jeugd was het helpen bij de uitgifte van ballonnen ter gelegenheid van de opening van de vernieuwde Stationsstraat in 1984. Extra handen kwamen altijd van pas. Maar de jeugdcommissie had ook nieuwe ideeën, zoals de play-backshow, die in 1989 op het programma stond. In de Dialoog vonden voorrondes plaats en de finale was op Koninginnedag.

Het natte voetenspel bij de 8-kamp in 1986.

Een groot succes bij de 8-kamp was de zeephelling.

Drie jaar later werd de show in de openlucht gehouden vanaf een podiumwagen, nog steeds onder de enthousiaste leiding van de heer J. Klinkenbijl. In 1993 werd het tevens een soundmix-show en in 1996 een karaokeshow. Immers men moest met zijn tijd meegaan. De voorrondes werden toen gehouden bij het jongerencentrum Plaza en de finale zou plaats vinden op de podiumwagen op de Markt, onder leiding van de heer N. Smit. Helaas kreeg het bestuur de apparatuur niet aangesloten, waardoor de karaoke verviel. Het heeft nog een jaar op het programma gestaan, maar te weinig jongeren wilden het eens proberen. De zangeres Nicole Dee lukte het in 1998 wel weer om jongeren op het podium te krijgen en te laten meezingen. Hierbij keek het publiek vertederd toe.

NOG MEER VERNIEUWINGEN

De jeugdcommissie bedacht in 1992 nog iets nieuws: het kampioenschap broekhangen. Aan een opbouw werd een spijkerbroek bevestigd en het was de kunst hier zo lang mogelijk aan te blijven hangen.

Vaak hebben de jeugdige leden een grote stem gehad bij de keuze van de band voor de oranje-instuif op Koninginnedag. Toch was het succes van deze avond erg wisselend. Ook in 1998 vroeg het bestuur zich af of er nog wel behoefte was aan een oranje-bal of een oranje-instuif. Moest het feest een andere naam hebben, was de band niet goed genoeg, of zat de Ermeloër liever thuis? Het antwoord op deze vraag is nog niet gevonden.

VAN FANCY-FAIR, VRIJMARKT EN BRADERIE

In Nederland was de vrijmarkt overal in opkomst. De fancy-fair die in Ermelo jarenlang op Koninginnedag was georganiseerd door een plaatselijke vereniging, werd in 1984 op bevrijdingsdag gehouden en uitgebreid met een knollen- en citroenenmarkt, de eerste oranje-vrijmarkt voor kinderen in Ermelo. Deze markt, ook wel kledjesmarkt genoemd is nog steeds een succes.

De kledjesmarkt bij het gemeentehuis.

In 1997 werd dit zelfs twee maal georganiseerd: op Koninginnedag in de Stationsstraat en op Bevrijdingsdag bij de Kanovijver. Vooral dit laatste sloeg erg aan. De kinderen zaten veilig op een afgesloten terrein en mochten de hele dag gratis gebruik maken van alle aanwezige speelattributen. Beide jaren zorgde de regen ervoor dat er tijdig werd opgeruimd!

Voor ouderen was er in 1986 eenmalig een vrijmarkt. Het was wat behelpen, want er waren geen kramen beschikbaar. Vanaf 1992 konden volwassenen een kraam huren op de oranje-vrijmarkt, die later oranjebraderie werd genoemd, want 'vrij' een plaatsje zoeken was er voor volwassenen niet bij.

DE VOSSENJACHT

Dit onderdeel heeft voor het eerst op het programma gestaan bij de zomerfeesten in 1957, die georganiseerd werden door de Winkeliersvereniging, samen met de VVV. Aanvankelijk moest gejaagd worden op iemand die tot vos geschminkt was. In 1990 nam de Oranjevereniging de vossenjacht op in haar Koninginnedagprogramma. Vreemd uitgedoste personen liepen door het centrum van het dorp terwijl de jeugd, voorzien van een jachtkaat, hen om een handtekening moest vragen. Het ging nu niet meer om het vangen van de vos, maar om de pootafdruk. Een volle kaart leverde een attentie op. Elk jaar was dat wat anders, zoals een polsbandje, sleutelhanger, medaille, kubusspaarpotje, balpen of iets dergelijks.

EEN NIEUWE BURGEMEESTER

Burgemeester Veen gaf in 1990 het beschermheerschap van de Oranjevereniging vrijwillig terug, om zo plaats te maken voor zijn opvolger de heer P.Th. Bunjes. Toen deze liet weten bereid te zijn dit beschermheerschap op zich te nemen, was het bestuur hiermee zeer verguld. Burgemeester Veen werd daarna benoemd tot erelid. Dit overkwam datzelfde jaar ook ds C.M. Graafstal, bij zijn aftreden als bondsvoorzitter.

In 1992 werd de heer H. v.d. Wel benoemd tot erevoorzitter, nadat hij 25 jaar lang de voorzittershamer had gehanteerd. Helaas nam hij de hamer mee naar huis, omdat dit een persoonlijk cadeau was geweest van het bestuurslid mevrouw A. Haaksma, 'omdat zij hem zo'n aardige voorzitter vond'. Later werden tot erelid benoemd: mevrouw P. Bothe en de heren P.C. Heyboer, G.J. Hageman en P. Iljzebaart.

TIJD VOOR VERNIEUWINGEN

Een werkgroep ging zich in 1991 bezighouden met de herziening van de statuten en het huishoudelijk reglement. Na twintig jaar mochten deze wel eens worden aangepast. Het is er nog steeds niet van gekomen, maar er wordt weer aan gewerkt.

1997. De pootafdruk van de vos wordt gevraagd door de jagertjes.

1991: Dit was een regelmatig terugkerend onderdeel. In 1946 was er zelfs zaklopen voor (dames-) paren.

Het bordje bij de Beatrixboom werd onthuld door burgemeester E.Ph.Veen en de heer H. v.d.Wel t.g.v. de 50-ste verjaardag van Koningin Beatrix in 1988.

Een andere vernieuwing in deze periode was het drukwerk waarvoor de PR commissie zorgde. Er werd hard gewerkt aan een goede uitstraling van de Oranjevereniging. Er is zelfs een Oranje-krant uitgegeven bij de tiende ringrijderij in 1994. Daarin werd ook uitgebreid verslag gedaan van Koninginnedag van dat jaar. Allerlei kaarten en folders werden gemaakt om de naamsbekendheid te vergroten. Het bestuur was zich er van bewust dat het honderdjarig bestaan wel erg dichtbij kwam. Het plannen maken voor dit feest is in deze tijd al begonnen.

BOMEN VOOR EEN BRUID EN BRUIDEGOM

In 1991 werd de zilveren bruiloft gevierd van Koningin Beatrix en Prins Claus. Bijna dertig sponsors leverden een bijdrage aan de boomplantactie. Hierna werden tussen de Telgterweg en de Geelgorsstraat/Tuinfluitersstraat 'Zilverlinden voor het Zilveren-oranje-jubileum' geplant. Ter gelegenheid van de 50-ste herdenking van de bevrijding werd in 1995 een Noorse esdoorn geplant bij het monument aan de Horsterweg. Het blad van deze boom, de Maple Leaf, staat ook op de Canadese vlag.

De laatste 'Oranje'bomen werden, op initiatief van de gemeente, geplant in 1998 bij het monument aan de Horsterweg. Dit waren twee esdoorns: de *Acerpseudoplatanus* 'Wilhelmina', een toepasselijke naam in het jaar dat herdacht werd dat Nederland 100 jaar eerder voor het eerst een regerend vorstin kreeg: Koningin Wilhelmina.

HOGHE BOMEN VANGEN VEEL.... BALLONNEN

Bij het oplaten van ballonnen, wat zo vaak succesvol was verlopen, ging het in 1994 mis. De windrichting was verkeerd beoordeeld, waardoor veel ballonnen niet verder kwamen dan de eerste de beste boom. Met veel moeite zijn ze weer naar beneden gehaald, waarna aan de kaartjes nieuwe ballonnen werden bevestigd. Zo had iedereen toch nog een kans op een prijs. De ballonnen verdwenen naar alle windstreken.

Het winnende kaartje, van Jan van Panhuis, kwam terug uit Passau (Oostenrijk), 660 km van hier. De tweede prijs was voor Annemieke Nugteren en de derde prijs voor Alet Nieuwenhuis. Hun ballonnen hadden respectievelijk 360 en 345 km afgelegd en waren terecht gekomen in het oosten van Duitsland.

STICHTING 'ERMELO DANKT CANADA'

Er werd een stichting in het leven geroepen, die de taak kreeg fondsen te werven en inhoud te geven aan de lustrumviering van de bevrijding in 1995. Zij bedacht allerlei acties zoals de verkoop van door de Ermelose middenstand geschonken artikelen. Dit gebeurde op de vijf zomerse braderieën. Velen werden donateur voor minimaal f 10,- en 24 bedrijven gaven zich op als hoofdsponsor.

Ongeveer vijftig Canadezen kwamen over voor de viering en bleven ruim twee weken in Nederland. Hen werd een speciaal programma aangeboden in Ermelo, maar ook met uitstapjes naar Apeldoorn en Groesbeek. Veel gratis muziekuitvoeringen werden gegeven waarbij wel, zoals gebruikelijk, werd gecollecteerd.

Spectaculair was de reconstructie van de bevrijding op 5 mei, met medewerking van 'Keep them Rolling' en de 'Historische Verzameling Cavalerie'. Er reden weer echte oude voertuigen op de Harderwijkerweg. Ook het Rode Kruis en de brandweer hadden het oude materieel tevoorschijn gehaald. Het geheel werd van helder commentaar voorzien, zodat ook de jeugd van 1995 te weten kwam hoe het vijftig jaar geleden was gegaan. Op de markt stond een grote tribune vanwaar men 's avonds prima zicht had op de taptoe. Het vuurwerk tot slot was in Ermelo nog nooit zo mooi geweest.

DE KERMIS, EEN VERHAAL APART

Uit de politieverordening van 1886: *'Niemand mag op markt of kermis een standplaats voor zijne koopwaar, van wat aard ook, noch voor paarden of voertuigen nemen dan op aanwijzing der politie'.*

Hieruit is op te maken dat er in Ermelo eind vorige eeuw geen verbod was op het houden van een kermis. Toch durfde men de organisatie niet aan. Het veroorzaakte alleen maar lawaai en problemen door overmatig drankgebruik. De jeugd moest dus voor de kermis naar bijvoorbeeld Harderwijk.

Pas in 1947 kwam er op Koninginnedag op het feestterrein in Ermelo een schiettent met 10 banen. Enkele jaren later werd het idee geopperd om behalve de schiettent ook een 'carroussel' en een 'kop van Jut' binnen te halen. De angst dat het op een kermis zou gaan lijken deed het bestuur hier toch van af zien.

De intocht van de Canadezen in 1985 werd 10 jaar later weer nagespeeld.

Uit 'De Harderwijker' van 17 juni 1913:

Ermelo, 'Bevreesd voor de aankomende kermisreizigers wilde maandagmiddag het 5-jarig dochttertje van de manufacturier B. haar een-jarig broertje gauw naar huis dragen. Daarbij liet ze de kleine vallen, die een hersenschudding opliep'.

EEN NIEUWE INKOMSTENBRON

In 1961 organiseerde de VVV voor het eerst een kermis bij 't Abdijs en het Hanengewei.

Dit was een succes, zolang dit terrein beschikbaar was.

Het Oranjebestuur zag in de kermis toch een prachtige bron van inkomsten, maar ondertussen was de kermis wel verboden.

Door een lunapark voor te stellen, omzeilde men dit verbod, want hierover stond niets in de politieverordening. De vergunning werd verleend in 1972 en op een braakliggend terrein aan de Smutslaan/ Paul Krügerweg werden op kosten van de Oranjevereniging water en electriciteit aangelegd, ten behoeve van de kermisexploitanten. Het eerste jaar was de opbrengst van de pacht f 500,-, maar de kosten van het opruimen en de schade aan de omgeving bedroegen f 550,-.

Geleidelijk aan stegen de inkomsten, hoewel het weer sterk van invloed was op het bezoekersaantal en dus op het succes van de kermis. In 1977 leverde de kermis voor het eerst geld op en was de Oranjevereniging blij dat zij deze kon blijven organiseren.

De kermis een bron van zowel plezier als ergenis.

DE IDEALE PLEK

Helaas moest het kermisterrein in 1975 worden opgegeven ten behoeve van de bouw van de Christelijke Blindenbibliotheek. Het in water en stroom geïnvesteerde geld was weggegooid!

Om toch verzekerd te zijn van inkomsten werd de kermis verplaatst naar de (oude) markt, tegenover het postkantoor, maar hier hadden omwonenden erg veel last van het lawaai. Een ondernemersfamilie met drie kleine kinderen trok in een hotel en probeerde de gemaakte kosten te verhalen op de Oranjevereniging. In 1998 wilde een omwonende van de Markt vroegtijdig de datum van de kermis weten om in die periode met vakantie te kunnen gaan.

In 1979 was de kermis bij Calluna, maar dat werd een flop.

De omzet was 75% minder dan het jaar ervoor.

Gelukkig mocht men weer terug naar het dorp, dankzij de firma Oversticht bv, die het terrein achter de Rabobank, dat al bouwklaar was gemaakt, beschikbaar stelde. De Oranjevereniging moest het alleen egaliseren en met gras inzaaien. Dit was nog een flinke kostenpost, maar voor drie jaar wel de moeite waard. Daarna werd bij gebrek aan een andere plek de kermis toch weer een jaar bij Calluna gehouden.

Het ideale kermisterrein, naast het nieuwe gemeentehuis, mocht pas vanaf 1984 gebruikt worden. Toen leek de nieuwe aanplant sterk genoeg. Tien jaar later bleken toch heel wat planten na afloop van de kermis vernield te zijn. Het is niet duidelijk geworden wie verantwoordelijk was voor deze schade: de kermisexploitanten, de Oranjevereniging of het publiek. Daarop nam de gemeente de herplantkosten voor haar rekening.

IS ER EEN IDEALE PERIODE?

In 1982 werd de kermis gepland in de paasvakantie. Dit was volgens de woordvoerder van de kermisexploitanten, de enige mogelijkheid. Bovendien zou in het najaar het terrein van Oversticht niet meer beschikbaar zijn. Het werd een heuse rel, want op stille zaterdag en tweede paasdag werd een kermis door veel inwoners van Ermelo niet op prijs gesteld. Het zou de Oranjevereniging veel leden gaan kosten. Het bestuur koos eieren voor zijn geld en op het laatste moment werd de kermis afgelast.

Op Koninnedag werden een paar attracties opgesteld, maar de grote kermis werd meestal gehouden in een schoolvakantie, als er veel toeristen in het dorp zijn.

In 1997 werd de kermis gepland in de herfstvakantie, in de hoop dan meer publiek te trekken. Het was niet de oplossing en een jaar later werd gekozen voor begin mei. Achteraf was dit helemaal geen goed idee, want hierdoor was de gratis parkeermogelijkheid op de Markt niet beschikbaar rond Moederdag, de verkoopperiode voor de ondernemers.

De kermis is als inkomstenbron onmisbaar voor de Oranjevereniging. Toch zal er altijd gemopperd worden. Is het niet door de omwonenden of de middenstand, dan is het wel door de jongeren, voor wie de kermis toch speciaal bedoeld is. Zij wilden wel eens iets spectaculairs en werden in 1997 op hun wenken bediend met de 'Super Nova'.

In jaren was er niet zo'n spectaculaire attractie in Ermelo geweest.

Op de rug van een kameel langs de kermisattracties, was een geweldige belevenis.

Burgemeester P.Th. Bunjes opent de expositie door het onthullen van een van de fotopanelen.

Nieuw voor Ermelo: de laatste twee jaar liep het meteen storm op de klimmuur.

DE ORANJEVERENIGING 100 JAAR

De eerste activiteit in het jubileumjaar 1998 was het meewerken aan de nieuwjaarsreceptie van het gemeentebestuur. De daarbij getoonde foto-expositie '100 jaar Oranje Vorstinnen', die ook in 1982 naar Ermelo was gehaald, vond daarna gedurende tien dagen een gastvrij onderdak in de plaatselijke bibliotheek.

Op 31 januari was er ter gelegenheid van de zestigste verjaardag van Koningin Beatrix een lampionoptocht. Het was voor de kleintjes erg koud en ook EDG had het moeilijk, doordat sommige instrumenten door de vorst halverwege de route niet meer te bespelen waren.

De periode rondom Koninginnedag werd weer echt gezellig.

Er waren veel bekende onderdelen zoals aubade, koffieconcert, braderie en kindervrijmarkt, poppenkast, film, Oud-Hollandse kinderspelen, schminken, vossenjacht, zeskamp, klimmuur, live-muziek, kleine kermis, de autorit van de MAC, een fietstocht en als nieuwe items de 'Oranje Orgel Toer', zoals eerder werd beschreven, en de veertig oude motoren die enige tijd te bezichtigen waren op de Enk. Voor de oudere jeugd bestond de mogelijkheid het hogerop te zoeken bij het bungy jumpen en het katapulten. Dit lokte 's avonds veel publiek naar de Markt, waardoor het nog laat gezellig was in het dorp.

De 4 mei herdenking, de viering van 5 mei en de ringrijderij kregen ook ruime aandacht van de Oranjevereniging.

OP NAAR 100 PLUS ÉÉN

Daar het huidige bestuur te weinig ervaring had in het organiseren van een hele feestweek, werd een speciale feestcommissie in het leven geroepen. Zij kwam tot een oranje-feestweek die gehouden werd van 31 augustus tot en met 5 september, met veel muziek en theater, een groot kinderfeest, een straatfeest en een optocht. In de jubileumkrant van eind augustus werd het hele programma, met voor 'elk wat wils' uit de doeken gedaan.

KINDEREN...

... in 1945 in de Stationsstraat op weg naar het bevrijdingsfeest;

... van de padvinderij als kabouters op een versierde wagen in 1953;

... planten in 1998 zelfgekweekte afrikaantjes om van Ermelo een oranjedorp te maken.

Na honderd jaar organiseren van vieringen en herdenkingen is de Oranjevereniging Ermelo nog steeds springlevend. Zolang Ermeloërs bereid zijn hun schouders er onder te zetten, zal er vorm gegeven worden aan Koninginnedag, of mogelijk in de toekomst aan 'Oranjedag'. Maar ook aan de 'herdenking van hen die vielen', de viering van de bevrijding en waar mogelijk aan verjaardagen en andere hoogtijdagen van leden van het Koninklijk Huis.

Wij hopen, dat velen de Oranjevereniging Ermelo een warm hart toedragen en deze zullen blijven ondersteunen met een lidmaatschap, zodat ook in de toekomst zal gelden:

.....'t is oranje, 't blijft oranje, ook in Ermelo!'

Tot slot

U bent gekomen aan het einde van het jubileumboek '100 jaar Oranjevereniging Ermelo'. Een boek met een schat aan gegevens over ons Koningshuis, over festiviteiten rond de nationale feestdagen en verder over gebeurtenissen uit de Ermelose geschiedenis. Ik hoop dat u hebt genoten.

Ik juich het toe dat het bestuur van de jubilerende Oranjevereniging het eeuwfeest heeft aangegrepen om het een en ander uit die lange periode vast te leggen. Een belangrijke bijdrage aan de plaatselijke geschiedschrijving, waardoor heel veel feiten nu zijn beschreven voor ons en komende generaties. Dat moet een heel karwei zijn geweest: een lange tijd van voorbereiding, veel lezen, gegevens verzamelen en dan de moeilijke taak om er een geheel van te maken. Hulde aan de samenstelster, mevrouw Faber, die hiermee een grote prestatie heeft geleverd.

Uit het boek blijkt dat steeds weer vele Ermeloërs zich ingezet hebben om van alles te organiseren. Bestuursleden van de Oranjevereniging, maar naast hen ook een leger van vrijwilligers. Zij hebben met elkaar de Oranjevereniging in stand gehouden en het Oranjegevoel laten voortleven. Alle reden om hen allen daarvoor zeer erkentelijk te zijn.

Ook in dit jubileumjaar 1998 bruist de Oranjevereniging van activiteit. Het eeuwfeest wordt uitbundig gevierd.

Mijn wens is dat de Oranjevereniging ook in de tweede eeuw van haar bestaan zal floreren en onze inwoners veel genoegten zal verschaffen.

De burgemeester van Ermelo,

P.Th. Bunjes.

Met dank aan:

Bij het schrijven van dit boek is gebruik gemaakt van de archieven van Museum Veldwijk, de Gemeenten Arnhem, Ermelo, Harderwijk en Nunspeet en van de Oranjevereniging Ermelo.

De volgende kranten zijn gelezen: 'De Harderwijker', 'Overveluwsch Weekblad/Harderwijker Courant', 'Puttensche Courant', 'Schilders Nieuws- en Advertentieblad', 'Veluwsch Nieuwsblad' en het 'Ermelo's Nieuwsblad'.

Door zoveel mogelijk boeken over de geschiedenis van Ermelo te lezen is getracht een beter begrip te krijgen van ons dorp. Ook is gebruik gemaakt van 'de Oranjeschakel', het blad van de Bond van Oranjeverenigingen.

Voor het kritisch lezen van de teksten en voor hun opbouwende kritiek dank ik van harte mevrouw L.M. Bunjes-v. Eijk en de heren J. Faber en A.A. Smeerdijk.

Velen hebben verhalen verteld en/of materiaal ter beschikking gesteld, te weten:

H. Bakker	C. de Groot-Leene	R. Makaske
K. Bakker	G.J. Hageman	J.A. v.d. Meyden
Firma Blokker	M.H. Heemstra-s' Jacob	J. Pap
F. Bosman	Joh. van Hell	G. Poolen
H.A. Brand	P.C. Heijboer	A. Timmer
H. v.d. Broek	R. Hoffman	W.G. Timmer
G. de Bruin	A.A. Hulstijn	S. Tolsma-de Zwaan
W. de Bruin	M.J.D. Hulstijn	W. Tromp
P.Th. Bunjes	A. Jansen	T. Turnhout-v.d. Velde
J.W.P. v. Dijk	E. Kamp	E.Ph. Veen
E.H. Dijkema-Vlijm	W. Kamphorst	J.C. v.d. Velde
J. Dijkstra	R. Kok	H. Vlijm
H. Evertse-v. Dolderen	G.J. Kruishoop	H. de Vries-Looijenga
A. Faber	H. Kruishoop	J. Walinga
A.M. Filippo	M. Lagerweij-Stoffels	M.S. Wassink-v. Zetten
Foto Peter/M. Meijer	J. Lansink-van Rossum	H. v.d. Wel
Fotostudio Merjenburgh	J.F. Leene	P. v. Wijk
Fotostudio S	G. van Loo	D.J. v. Wijngaarden
T. Goossens	A. Loot	J.G. Wynia-Cramer
A.R. de Graaf	G.M. Luiting	H. Zwaagstra-Leene

Al lezend in oude kranten, snuffelend in archieven en pratend met veel (oud-) Ermeloërs, die vol enthousiasme vertelden over vroeger, kwamen ook bij mij de 'oranje-herinneringen' boven.

Op driejarige leeftijd maakte ik, gekleed in rood, wit en blauw, de bevrijding mee.

Daarna liep ik verkleed als Roodkapje, met mijn ouders in de bevrijdingsoptocht.

De geleende 'boze wolf' maakte het sprookje zo levensecht, dat ik nog steeds bang ben voor honden.

Ruim vijftig jaar later leerde ik 'oranje' van een andere kant kennen, namelijk als bestuurslid van de Oranjevereniging Ermelo.

Het was een uitdaging om de 100-jarige geschiedenis van de vereniging op papier te zetten.

Ik hoop dat het genoegens dat ik daarbij ondervond voor de lezer merkbaar is.

J. Faber-Verwer

